
RAPPORT

Reguleringsplan for industriområde Framo Flatøy

OPPDRAGSGIVER

Framo Flatøy AS

EMNE

Konsekvensutredning for landskapsbilde

DATO / REVISJON: 05. september 2022 / 01

DOKUMENTKODE: 10202515-PLAN-RAP-003

Multiconsult

Denne rapporten er utarbeidet av Multiconsult i egen regi eller på oppdrag fra kunde. Kundens rettigheter til rapporten er regulert i oppdragsavtalen. Hvis kunden i samsvar med oppdragsavtalen gir tredjepart tilgang til rapporten, har ikke tredjepart andre eller større rettigheter enn det han kan utlede fra kunden. Multiconsult har intet ansvar dersom rapporten eller deler av denne brukes til andre formål, på annen måte eller av andre enn det Multiconsult skriftlig har avtalt eller samtykket til. Deler av rapportens innhold er i tillegg beskyttet av opphavsrett. Kopiering, distribusjon, endring, bearbeidelse eller annen bruk av rapporten kan ikke skje uten avtale med Multiconsult eller eventuell annen opphavsrettshaver.

RAPPORT

OPPDRAG	Reguleringsplan for industriområde Framo Flatøy	DOKUMENTKODE	10202515-PLAN-RAP-003
EMNE	Konsekvensutredning for landskapsbilde	TILGJENGELIGHET	Åpen
OPPDRAGSGIVER	Framo Flatøy AS	OPPDRAGSLEDER	Solveig Renslo
KONTAKTPERSON		UTARBEIDET AV	Linnea Kvinge Karlsen
GNR./BNR./SNR.	X / X / X /	ANSVARLIG ENHET	Multiconsult Norge AS

SAMMENDRAG

Denne konsekvensutredningen er utarbeidet til detaljreguleringsplan for industriområde Framo Flatøy, og omhandler fagtemaet landskapsbilde.

Hensikten med planen er å tilrettelegge for en utvidelse av eksisterende industriområde for å gi plass til nye produksjons- og lagerbygninger, større utendørsområder, bedre trafikale forhold og ny og bedre eksportkai. Utvidelsen av bruksareal vil i all hovedsak skje ved utfylling i sjø. Utvidelsesområdet er innenfor de arealene som allerede er avsatt til formålet i kommuneplanen.

Etter første gangs behandling og offentlig ettersyn er planforslaget endret, og det ble besluttet at konsekvensutredningen for tema landskapsbilde måtte revideres. Denne rapporten omfatter derfor ny konsekvensvurdering for dette temaet.

Landskapsbilde

For tema landskapsbilde er det identifisert 7 delområder innenfor plan- og influensområdet.

Det er vurdert at det planlagte tiltaket vil bidra til å snevre inn et sund som allerede er smalt. Åpninger som gir utsyn og orientering i landskapet blir noe svekket, sett fra Hjelten og fra innerste del av Nordre Krossvika. For enkelte steder vil ny bebyggelse dominere i landskapsbildet. Tiltaket er synlig fra områder lenger unna, men fjernvirkningen er mindre negativ. Dette skyldes at forskjellen mellom eksisterende tiltak og nye tiltak blir mindre tydelig fra avstand, samt at bebyggelsen holder en høyde som underordner seg åsryggen bak. De store linjene i landskapet er bevart. Sett fra sjøsiden vil tiltaket forsterke opplevelsen av et trangere sund, men eksisterende øyer bidrar til å dempe tiltaket. Det vurderes som positivt at det er avsatt plass til åpning mellom utfyllingsareal og nærliggende øyer.

Den samlede vurderingen av utbyggingsalternativets konsekvens for tema landskapsbilde er vurdert til **noe miljøskade (-)**.

Med **noe miljøskade (-)** for tema landskapsbilde er samlet konsekvens for utbyggingsalternativet vurdert til **noe negativ (-) konsekvens** sammenliknet med referansealternativet, som er referansesituasjonen for området uten tiltak.

Tabell 1-1 Samlet vurdering av utbyggingsalternativets konsekvens sammenliknet med referansealternativet.

Tema	Konsekvensgrad Referansealternativet – alternativ 0	Konsekvensgrad Utbyggingsalternativet - alternativ 1
Landskapsbilde	Ubetydelig (0)	Noe miljøskade -
Samlet vurdering	Ubetydelig konsekvens (0)	Noe negativ konsekvens -

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	Innledning	5
2	Planområdet	6
2.1	Referansealternativet (0-alternativet)	6
2.2	Alternativ 1 – Utbyggingsalternativet	8
3	Metode	12
4	Landskapsbilde	14
4.1	Innledning og metode	14
4.1.1	Definisjon av temaet/fagområdet	14
4.1.2	Datagrunnlag	14
4.1.3	Avgrensning av influensområdet	15
4.1.4	Verdikriterier og påvirkning	15
4.2	Områdebeskrivelse og verdivurdering	18
4.2.1	Overordnede landskapstrekk	18
4.2.2	Delområder	24
	Delområde 1: Framo Flatøy industrianlegg	25
	Delområde 2: Hjelten	27
	Delområde 3: E39 – Rosslandsvegen	28
	Delområde 4: Nordre Krossvika	30
	Delområde 5: Krossnessundet og Flatøyosen til Håøyna	32
	Delområde 6: Fageråsen – Fosse	34
	Delområde 7: Sunde småbåtmiljø	36
4.3	Påvirkning og konsekvens	37
4.3.1	Referansealternativet	37
4.3.2	Utbyggingsalternativet - alternativ 1	37
	Delområde 1: Framo Flatøy industrianlegg	37
	Delområde 2: Hjelten	38
	Delområde 3: E39 – Rosslandsvegen	39
	Delområde 4: Nordre Krossvika	40
	Delområde 5: Krossnessundet og Flatøyosen til Håøyna	40
	Delområde 6: Fageråsen – Fosse	42
	Delområde 7: Sunde småbåtmiljø	42
4.3.3	Sammenfatning	43
4.4	Skadereduserende tiltak i permanent fase	43
4.5	Påvirkning samt skadereduserende tiltak i anleggsfase	44
5	Referanser	45

01	05.09.2022	KU landskapsbilde	L.K.K.	Å. Midtbø	S. Renslo
REV.	DATO	BESKRIVELSE	UTARBEIDET AV	KONTROLLERT AV	GODKJENT AV

1 Innledning

Denne konsekvensutredningen er utarbeidet til detaljreguleringsplan for industriområde Framo Flatøy, og omhandler fagtema landskapsbilde.

Framo Flatøy AS har vært lokalisert på Flatøy siden 1965. Bedriften leverer produkt for offshorevirksomhet, blant annet brannvannspumper, sjøvannsløftepumper, vanninjeksjonspumper og annet roterende materiell, samt produksjon av undervanns flerfasepumper. Videre framstiller bedriften et bredt utvalg av produkt til bruk ved oljeforurensning til sjøs.

Hensikten med planen er å tilrettelegge for en utvidelse av industriområdet for å gi plass til nye produksjons- og lagerbygninger, større logistikkareal og utendørs lagerplass, bedre trafikale forhold og ny og bedre eksportkai. Ny bygningsmasse vil også føre til at deler av den eksisterende bygningsmassen kan bygges om/rehabiliteres, slik at den kan tilfredsstille dagens krav. Utvidelsen av bruksareal vil i all hovedsak skje ved utfylling i sjø.

Planen omfatter i tillegg regulering av kryss mot fv. 564 Flatøyvegen og langsgående sykkelveg med fortau.

Detaljreguleringsplanen er i hovedsak i tråd med gjeldende kommuneplan for Meland. Meland kommune vurderer samtidig tiltaket til å høre inn under planer som skal konsekvensutredes. Dette er begrunnet med at en del av tiltaksområdet overlapper areal satt av til grøntstruktur og friluftsområde i sjø ved Gudmundsholmen i kommuneplanen, samt at kommuneplanen ikke er tilstrekkelig konsekvensutredet for det konkrete tiltaket. I henhold til KU-forskriften skal innhold og omfang være tilpasset den aktuelle planen og være relevant for de beslutninger som skal treffes.

Da det foreligger en godkjent kommuneplan forutsettes det at de tema som skal konsekvensutredes må vurderes opp mot en referansesituasjon, som i dette tilfellet er dagens situasjon. Med det utgangspunktet er fagtemaene landskapsbilde, friluftsliv / by- og bygdsliv og kulturarv konsekvensutredet i denne rapporten.

Etter første gangs behandling og offentlig ettersyn er planforslaget endret og det er vurdert at konsekvensutredningen for tema landskapsbilde måtte revideres. Denne rapporten omfatter derfor ny konsekvensvurdering for dette temaet.

2 Planområdet

2.1 Referansealternativet (0-alternativet)

Konsekvensene av et tiltak kommer frem ved å vurdere forventet tilstand etter gjennomføring av tiltaket mot forventet tilstand uten tiltaket. Dette tilsier at man må ha en referansesituasjon, kalt 0-alternativet eller referansealternativet, for å kunne si noe om konsekvensene av tiltaket. Referansealternativet utgjør sammenligningsgrunnlaget som utbyggingsalternativet skal vurderes opp mot.

Referansealternativet inkluderer normalt alle vedtatte planer og tiltak som er i gang eller har fått tillatelse. For referansealternativet i denne konsekvensutredningen er det lagt til grunn dagens situasjon for Framo sitt anlegg. Dette innebærer at størrelsen på utfyllingsareal og arealbruk opprettholdes som i dag. Området er i dag tett utnyttet og består av trafikkareal, parkeringshus og overflateparkering, produksjonshaller og verkstedbygninger, lagerhaller og kontor- og administrasjonsbygninger, som vist i Figur 2-1. Dagens bygninger har varierende byggehøyder fra 11,5 m.o.h. på det laveste til 21 m.o.h. på det høyeste. Se også Figur 2-4 som viser eksisterende bygninger i forhold til planlagt tiltak. Det er gjort mindre utfyllinger i sjø tidligere. Disse har et noe rufsete og uferdig preg. Alt tilgjengelig utendørsareal har vært brukt til lager, som bidrar ytterligere til å forsterke det uryddige preget.

Det er i dag adgangskontroll inn til industriområdet, som er sikret med et ca. 2 meter høyt gjerde. Referansealternativet forutsetter videreføring av gjerde. Bare en liten del av området (kaien) er definert som et ISPS-område (International Ship and Port Facility Security Code) med egne strenge sikkerhetskrav, som forutsettes fulgt uavhengig av utvidelse av sjøområdene. Disse kravene medfører ikke varige arealmessige tiltak.

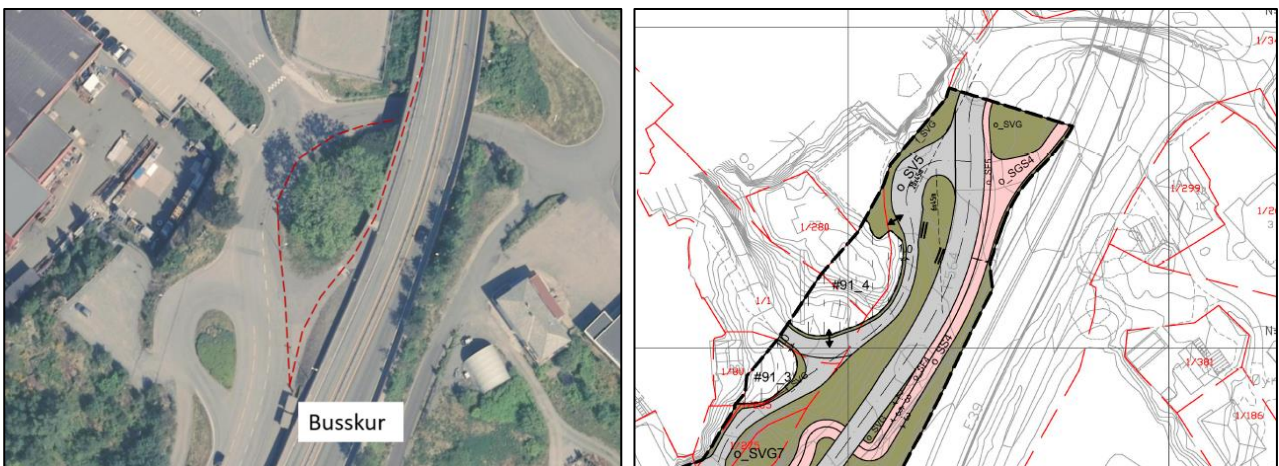
I referansealternativet forutsettes kryss mot fv. 564 videreført som dagens situasjon og langsgående sykkelveg og fortau utført som i vedtatt reguleringsplan for kollektivknutepunkt og innfartsparkering Flatøy (planid 20160002), se Figur 2-3. Samferdselsanlegget er under ytterligere planlegging i pågående områdeplan for Midtmarka, men denne planen kan ikke medregnes i referansealternativet, siden den ikke er endelig vedtatt.

Figur 2-1. Dagens situasjon. Bakenforliggende boligområde og småbåthavn har tilkomst både via næringsområdet og fra nord. Foto: Multiconsult

Figur 2-2. Oversiktsbilde som viser dagens arealbruk og tilgrensende områder. Kart: Norge i bilder

Figur 2-3. Utsnittene viser ortofoto av dagens situasjon i kryss mot fv. 564 og vedtatt reguleringsplan for kollektivknutepunktet med sykkelveg og fortau. Ortofotoet er hentet fra Norge i bilder.

2.2 Alternativ 1 – Utbyggingsalternativet

Utbyggingsalternativet omfatter planforslaget som etter første gangs behandling og offentlig ettersyn.

Planforslaget legger til rette for videreføring av dagens bruk. Utvidelse av næringsområdet skjer i all hovedsak med utfylling til nytt terreng i sjø, med unntak av noe utvidelse i fjell mot nordøst. Planen legger til rette for ca. 21 daa nytt næringsområde, i tillegg til dagens areal, totalt ca. 66 daa. Planen legger til rette for oppføring av nye bygninger, noen som erstatning for bygninger som er planlagt revet. Planforslaget legger til rette for å bygge en ca. 80 m lang eksportkai til erstatning for den kaien som er der i dag. Kaien flyttes noe østover slik at eksisterende kai kan benyttes frem til ny kai er ferdig. Se illustrasjonsplan i Figur 2-4.

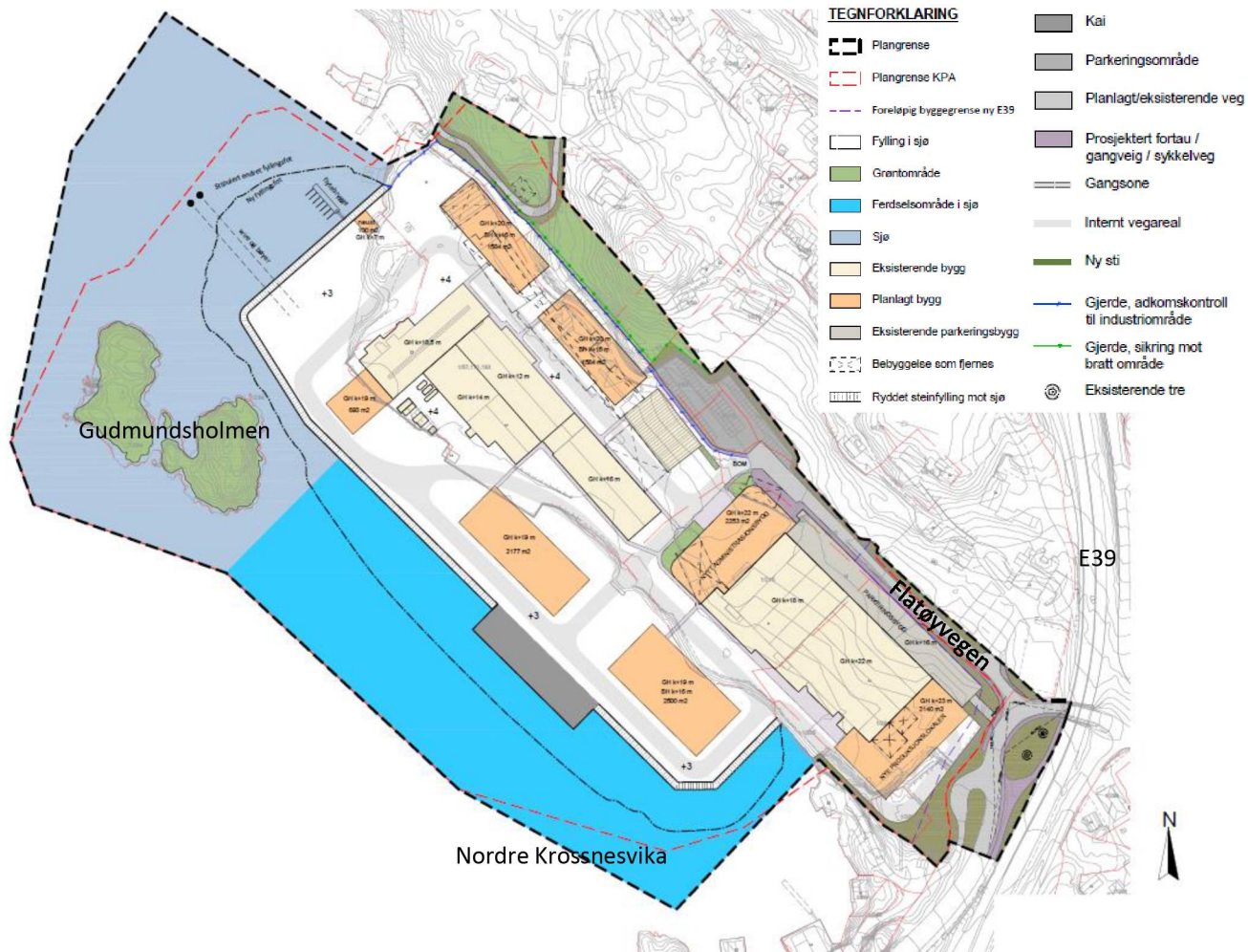
Planforslaget tilrettelegger for å rive 6 bygninger, etablere 4 nye frittstående bygninger, samt påbygg til 3 eksisterende industribygg og et nytt naust. Eksisterende administrasjonsbygg og kantine er foreslått revet og erstattet med et påbygg til eksisterende bygning. Den nye bygningsmassen har gesimshøyde fra kotehøyde 19 til 23 meter over havnivå. Høyeste eksisterende bygning har til sammenligning kotehøyde 22 meter. Mye av dagens uteareal ligger på ca. 4 meter over havet (kote +4), mens nytt areal er beregnet til å skulle ligge ca. på kote +3.

I vestre delen av planområdet legger planforslaget til rette for flytebrygge til beredskapsbåt/6 småbåter og testanlegg i sjø (av pumper) med tilhørende anlegg på land.

Eksisterende adkomst til industriområdet beholdes og reguleres som en adkomst fra kommunal vei, med noen utbedringer av friskt, se Figur 2-6. Det reguleres fortau langs adkomstvegen som kobles sammen med øvrig gangveinett utenfor industriområdet. Planområdet stenges for gjennomkjøring, all tilkomst til området vil skje via Flatøyvegen. Det reguleres ny erstatningsvei til naust og småbåtanlegg fra eksisterende vei i nord.

Gudmundsholmen reguleres i sin helhet til friområde.

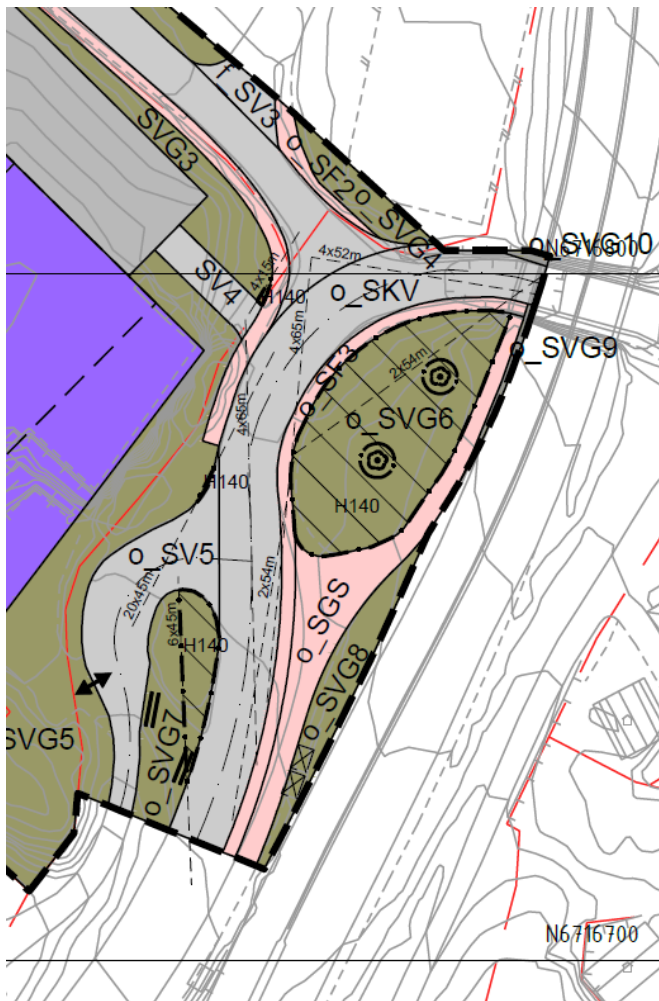

Figur 2-4. Illustrasjonsplan for planforslaget. Illustrasjon: Multiconsult

Figur 2-5. Illustrasjon av planlagte bygg og utfylling sett ovenfra. De nye bygningene er vist med brun farge i illustrasjonen fra VR modellen, mens bygninger som skal brukes videre er vist med grå farge. Illustrasjon: Multiconsult

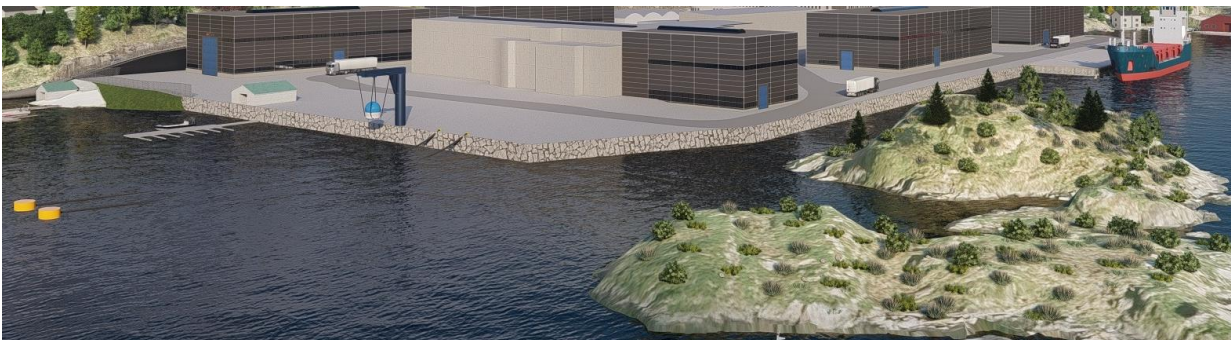
Figur 2-6: Planlagt nytt kryss, gang- og sykkelveg og fortau. Illustrasjon: Multiconsult

Figur 2-7: Overblikk av planlagt tiltak sett fra sør mot nord. Illustrasjon: Multiconsult

Figur 2-8. Overblikk av planlagt tiltak fra nord mot sør. Illustrasjon: Multiconsult

Figur 2-9. Illustrasjonen viser planlagt utfylling i vest, der Gudmundsholmen ligger til høyre i bildet. Illustrasjon: Multiconsult

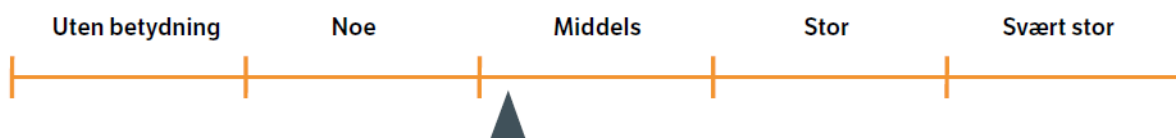
3 Metode

Denne konsekvensutredningen er gjennomført etter metodikk i Statens vegvesens Håndbok V712 *Konsekvensanalyser* (2018). Håndboken deler opp konsekvensene i prissatte og ikke-prissatte. Det er det ikke-prissatte konsekvens-temaet landskapsbilde som vurderes i denne rapporten. Temaet er bestemt ut fra *forskrift om konsekvensutredninger* og tilhørende veileder samt innspill til oppstart av reguleringsplanen.

Undersøkellesområdet består av planområdet samt av områder utenfor planområdet som kan bli påvirket av tiltaket, influensområdet. Under fagtemaet er utstrekning av influensområde beskrevet.

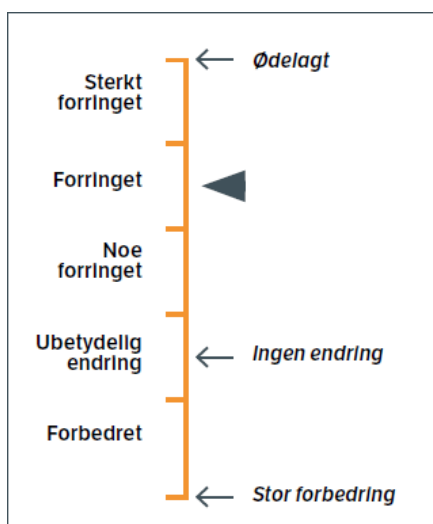
Det er hentet inn data fra tilgjengelige databaser og tilgjengelige rapporter fra annet planarbeid i kommunen. Det er også gjennomført befarings, og supplerende kartlegging der det har vært behov.

Basert på datagrunnlaget er planområdet og deler av influensområdet delt inn i delområder. Delområdene er verdivurdert etter nærmere definerte kriterier i håndbok V712. Verdi blir satt på en fem-delt skala fra uten betydning til svært stor verdi. Svært stor verdi er i hovedsak tilknyttet regionale og nasjonale verdier, mens noe verdi er områder med lokal betydning.

Figur 3-1. Skala for vurdering av verdi. Kilde: Håndbok V712, Statens vegvesen 2018

Det er videre vurdert tiltakets påvirkning på de enhetlige delområdene. Påvirkning i anleggsfasen blir beskrevet separat. Påvirkning blir vurdert etter definerte kriterier fagtemaet i håndbok V712. Ingen eller ubetydelige endringer utgjør nullpunktet på skalaen. Den negative enden av skalaen for påvirkning går fra noe forringet (minsket verdi) til ødelagt. Den positive delen av skalaen beskriver grad av forbedring fra forbedret til stor forbedring. Skalaen på negativ side er mer finmasket, fordi beslutningsrelevante forskjeller i påvirkning krever stor presisjon i beskrivelsen av miljøskaden. Vurderingen av påvirkning blir utført for utbyggingsalternativet og sammenlignet med 0-alternativet.

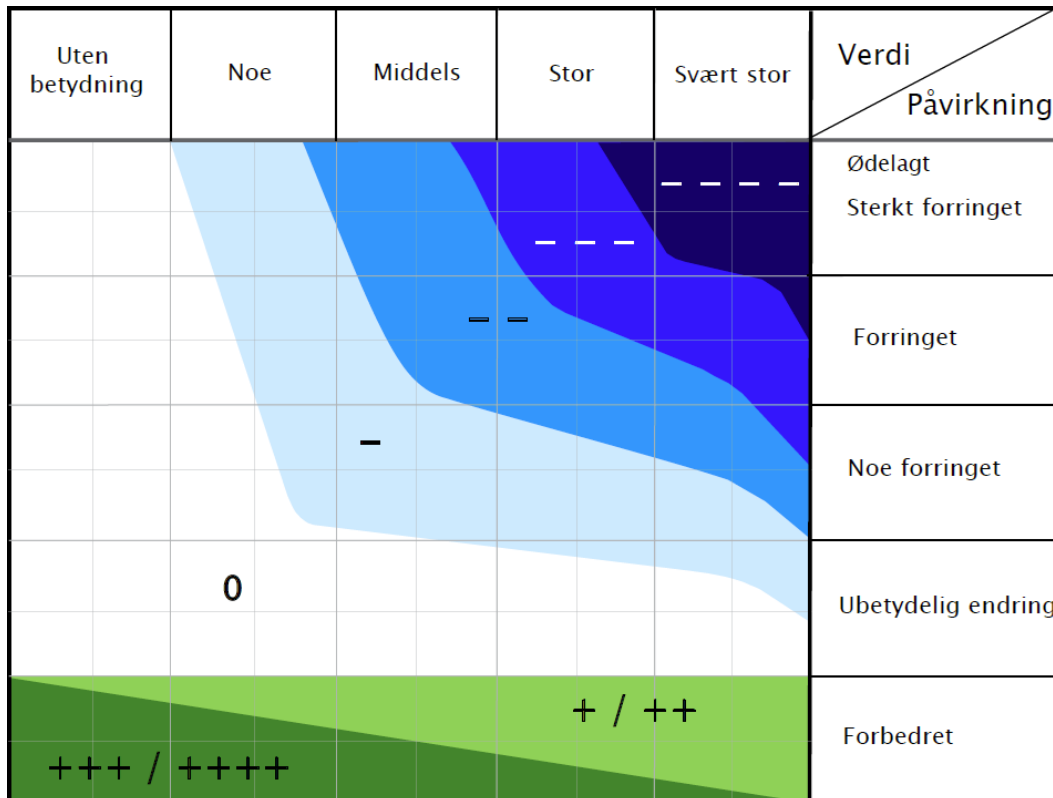

Figur 3-2. Skala for påvirkning. Kilde: Håndbok V712, Statens vegvesen 2018

Til slutt skal konsekvensen for hvert enkelt delområde komme fram. Dette blir gjort ved å sammenstille vurderingene av verdi og påvirkning etter konsekvensviften i figur 3-3. Skalaen for konsekvens går fra 4

minus til 4 pluss. De negative konsekvensgradene er tilknyttet en verdireduksjon av et delområde, mens de positive konsekvensgradene blir benyttet ved en verdiøkning, etter at tiltaket er realisert.

Dersom planområdet deles opp, skal fagutredere gjøre en samlet vurdering av konsekvensgrad for tiltaket som helhet.

Skala	Konsekvensgrad	Forklaring
----	4 minus (----)	Den mest alvorlige miljøskaden som kan oppnås for delområdet. Gjelder kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
---	3 minus (---)	Alvorlig miljøskade for delområdet.
--	2 minus (--)	Betydelig miljøskade for delområdet.
-	1 minus (-)	Noe miljøskade for delområdet.
0	Ingen/ubetydelig (0)	Ubetydelig miljøskade for delområdet.
+ / ++	1 pluss (+) 2 pluss (++)	Miljøgevinst for delområdet: Noe forbedring (+), betydelig miljøforbedring (++)
+++ / ++++	3 pluss (+++) 4 pluss (++++)	Benyttes i hovedsak der delområder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.

Figur 3-3. Konsekvensvifte med forklaring. Kilde: Håndbok V712, Statens vegvesen 2018

4 Landskapsbilde

Figur 4-1: Bilde tatt fra nordsiden av dagens industriområde mot sør. Foto: Multiconsult.

4.1 Innledning og metode

4.1.1 Definisjon av temaet/fagområdet

Hovedmålet med konsekvensutredninger for fagtema landskapsbilde er å få fram kunnskap om verdifulle områder for temaet og synliggjøre konsekvensene av utbyggingsalternativ.

Landskap er i den europeiske landskapskonvensjonen definert som «et område, slik folk oppfatter det, hvis særpreg er et resultat av påvirkning fra og samspillet mellom naturlige og/eller menneskelige faktorer».

Fagtema landskapsbilde omhandler landskapet sine romlige og visuelle egenskaper og hvordan landskapet oppleves som fysisk form. I dette ligger både naturlige og menneskeskapt komponenter og elementer. Samlet gir disse et uttrykk for områdets landskapskarakter og -verdi.

Planens tiltak kan få virkning på landskapsbildet i både planområdet og influensområdet.

Metoden etter håndbok V712 legger opp til at plan- og influensområdet skal deles opp i ulike delområder for beskrivelse og verdisetting. For denne utredningen er det valgt å dele plan- og influensområdet inn i 7 delområder som hver har en definert landskapskarakter.

4.1.2 Datagrunnlag

Konsekvensutredningen er bygd på informasjon fra ulike databaser på internett (listet opp i neste avsnitt), Hordaland fylkeskommunes kartlegging av landskapsregioner, landskapstyper og verdisetting i regionen (NIJOS rapport 10/2005 og Aurland Naturverkstad rapport 07-2011), befarings i området av landskapsarkitekt 21.10.19, bilder tatt 02.10.19 og 19.10.19, og 3d-illustrasjoner som er utarbeidet til planarbeidet. 3d-illustrasjonene viser planlagt industriområde fra ståsteder i sjø og nærliggende bebyggelse/sentrale steder i plan- og influensområdet. Datagrunnlaget for tema landskapsbilde er samlet sett vurdert som godt.

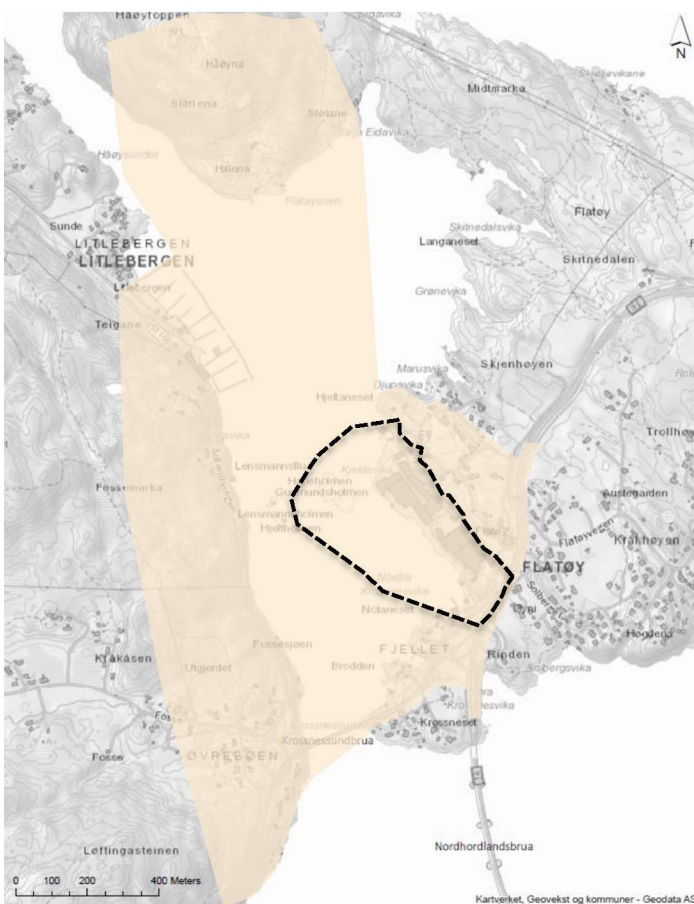
Følgende databaser på nett er benyttet:

- Geo NGU <http://geo.ngu.no/kart/arealis/>
- Kilden <https://kilden.nibio.no/>
- Miljøstatus www.miljostatus.no

- Naturbase www.naturbase.no
- Inngrepsfri natur <http://www.miljodirektoratet.no/no/Tjenester-og-verktoy/Database/INON/>
- Natur i Norge (NIN) <http://nin.miljodirektoratet.no/>

4.1.3 Avgrensning av influensområdet

Influensområdet for tema landskapsbilde avgrenser seg til områder som har visuell kontakt med plantiltaket. Influensområdet følger i hovedtrekk de topografiske formene, slik at arealer som blir liggende på baksiden av høydedrag eller der det er lite utsyn ikke er inkludert. Areal hele veien nordover til fjellet Håpøyna er inkludert i influensområdet, fordi dette er et åpent lende med stor grad av utsyn. Område sør for Krossnessundbrua er i mindre grad inkludert, da broen danner en naturlig skillelinje.

Figur 4-2. Oversikt over planområdet med sort stiplet strek (varslet grense ved oppstart) og influensområdet med gul skravering.

III: Multiconsult

4.1.4 Verdikriterier og påvirkning

Første del av for konsekvensutredningen består av å kartlegge og beskrive landskapsbildet og dele plan- og influensområdet inn i delområder. Kartleggingen blir gjort etter et sett med registreringskategorier som omfatter topografiske hovedformer, romlige egenskaper, naturskapte visuelle egenskaper og nøkkelementer, vegetasjon, arealbruk, byform og arkitektur samt menneskeskapte visuelle nøkkelegenskaper og nøkkelementer. De ulike registreringskategoriene vil i ulik grad være viktig for fastsetting av landskapets karakter, og fastsettes etter skalaen; *uvesentlig – mindre viktig – viktig – svært*

viktig – avgjørende, se Tabell 4-1. Deretter gjøres det en verdivurdering av de enkelte delområdene i en femtrinnskala fra *uten betydning* til *svært stor verdi*, etter Tabell 4-2.

I kapittel **Error! Reference source not found.** er det beskrevet generelt om tiltakets påvirkning. Påvirkningsfaktorer for tema landskapsbilde er gitt i Tabell 4-3.

Tabell 4-1. Registreringskategorier for fagtema landskapsbilde. Kilde: Håndbok V712 (Statens vegvesen, 2018).

Registreringskategorier	Forklaring
Topografiske hovedformer	Landformer og terrengformer. Kystlinjer. Større vassdrag, breer, fjordsystemer, skjærgård og sjøområder. Storskala- og småskala landskap. Variasjoner i relieff.
Romlige egenskaper	Avgrensninger, strukturer og andre visuelle uttrykk som danner landskapsrom. By- og gaterom.
Naturskapte visuelle egenskaper	Ubrutte sammenhenger fra fjord til fjell, åskammer, fjellrygger, horisontlinjer og strandlinjer. Naturpregede områder med tydelige brudd eller overganger i landskapet. Særlige naturfenomen og temporære variasjoner i vær og årstidsvekslinger.
Naturskapte nøkkelementer	Fremtredende terrengformasjoner, landemerker og orienteringspunkter. Naturminner som geologiske formasjoner eller enkeltstående særpregede trær.
Vegetasjon	Form- og strukturdannende vegetasjon kan være naturlig, kulturpåvirket, eller kultur-betinget. Vegetasjonen avtegner seg som mosaikk og mønster i naturlige, kulturpåvirkete eller i rene menneskeskapte miljøer.
Arealbruk	Næringsvirksomhet, landbruk, bosetting, transport, annen infrastruktur.
Byform og arkitektur	Bygninger, plasser, parker, gater, og annen bystruktur.
Menneskeskapte visuelle egenskaper	Sammenhengende bebygde områder, gateløp, vegsystem, stisystem, kraftlinjer, jord- og skogbruksområder, fysiske grenselinjer, alleer, trekker. Menneskeskapte områder med tydelige brudd eller overganger i landskapet.
Menneskeskapte nøkkelementer	Landemerker, knutepunkt, fremtredende bygninger, tekniske installasjoner, formklippede særpregede trær, trær med arkitektonisk betydning.

Tabell 4-2. Verdikriterier for fagtema landskapsbilde. Kilde: Håndbok V712 (Statens vegvesen, 2018).

Verdi ASPEKTER	Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Visuelle kvaliteter	Delområde uten visuelle kvaliteter	Delområde med noen visuelle kvaliteter	Delområde med gode visuelle kvaliteter, eller kvaliteter av lokal betydning	Delområde med særlig gode visuelle kvaliteter, eller kvaliteter av regional betydning	Delområde med unike visuelle kvaliteter, eller kvaliteter av nasjonal og/ eller internasjonal betydning
Helhet Variasjon	Delområde med dårlig balanse mellom helhet og variasjon	Delområde med mindre god balanse mellom helhet og variasjon	Delområde med god balanse mellom helhet og variasjon	Delområde med særlig god balanse mellom helhet og variasjon	Delområde med unik balanse mellom helhet og variasjon
Særpreg	Delområde uten særpreg	Delområde med lite særpreg	Delområde med særpreg	Delområde med stort særpreg	Delområde med svært stort særpreg
Byform Bystruktur	Delområde der byformen/ bystrukturen er fragmentert/ sprent/ ødelagt	Delområde der byformen/ bystrukturen er noe fragmentert	Delområde med god byform/ bystruktur	Delområde med særlig god byform/ bystruktur	Delområde med en unik byform/ bystruktur

Arkitektur	Bebyggelse, bygninger, byrom, infrastruktur og landskap mangler sammenheng. Er dårlig tilpasset byens skala	Bebyggelse, bygninger, byrom, infrastruktur og landskap danner tilsammen mindre gode og/eller lite lesbare omgivelser. Er mindre godt tilpasset byens skala	Bebyggelse, bygninger, byrom, infrastruktur og landskap danner tilsammen gode og lesbare omgivelser. Er tilpasset byens skala	Bebyggelse, bygninger, byrom, infrastruktur og landskap danner tilsammen særlig gode og lesbare omgivelser. Er godt tilpasset byens skala	Bebyggelse, bygninger, byrom, infrastruktur og landskap danner tilsammen unike og lesbare omgivelser. Er svært godt tilpasset byens skala
Totalinntrykk	Delområde der landskap og bebyggelse/ anlegg til sammen gir et dårlig totalinntrykk	Delområde der landskap og bebyggelse/ anlegg til sammen gir et noe redusert totalinntrykk	Delområde der landskap og bebyggelse/ anlegg til sammen gir et godt totalinntrykk	Delområde der landskap og bebyggelse/ anlegg til sammen gir et spesielt godt totalinntrykk	Delområde der landskap og bebyggelse/ anlegg til sammen gir et unikt totalinntrykk
Sjeldenhet Representativitet ⁴¹			Delområdet inngår i landskapstyper som er fåtallig/sjeldne regionalt	Delområdet inngår i landskapstyper som er fåtallig/sjeldne nasjonalt	
Forvaltningsprioritet/ Prioriterte landskapsområder ^{42,43}			Delområdet har kvaliteter av lokal og/eller regional betydning	Delområdet har kvaliteter av regional og/eller nasjonal betydning	Delområdet har kvaliteter av nasjonal og/eller internasjonalt betydning

Tabell 4-3. Påvirkningsfaktorer for fagtema landskapsbilde. Kilde: Håndbok V712 (Statens vegvesen, 2018).

Tiltakets påvirkning	Forankring og lokalisering	Landskaps- og terrenginngrep	Skala	Linjeføring	Arkitektonisk utforming
Ødelagt/ sterkt forringet	Tiltaket er ikke forankret, medfører uheldig fragmentering, eller bryter i stor grad med landskapsbildets karakter	Tiltaket medfører en stor endring i landskapet, eller medfører svært skjemmende inngrep	Tiltaket dominerer i stor grad over landskapets skala	Tiltaket har svært dårlig rytme, er preget av knekk, sprang, har en svært uheldig romkurve	Tiltaket fremstår helt uten arkitektonisk helhet, har svært dårlig design
Forringet	Tiltaket er dårlig forankret, medfører fragmentering, eller bryter med landskapsbildets karakter	Tiltaket medfører skjemmende inngrep	Tiltaket dominerer over landskapets skala	Tiltaket har dårlig rytme, er preget av knekk, sprang, en uheldig romkurve	Tiltaket fremstår i liten grad som en arkitektonisk helhet, har dårlig design
Noe forringet	Tiltaket er noe forankret, medfører noe fragmentering, eller bryter i en viss grad med landskapsbildets karakter	Tiltaket medfører noe skjemmende inngrep	Tiltaket dominerer noe over landskapets skala	Tiltaket har noe dårlig rytme, er noe preget av knekk, sprang, en uheldig romkurve.	Tiltaket fremstår i noen grad som en arkitektonisk helhet, har noe dårlig design
Ubetydelig endring	Tiltaket er forankret, medfører i liten grad fragmentering, eller bryter i liten grad med landskapsbildets karakter	Tiltaket medfører ikke skjemmende inngrep	Tiltaket er tilpasset skalaen i landskapet, eller er underordnet denne	Tiltaket har god rytme, er uten knekk eller sprang, har en god romkurve	Tiltaket fremstår som en arkitektonisk helhet
Forbedret	Tiltaket er godt forankret, medfører ingen fragmentering, eller forsterker landskapsbildets karakter	Tiltaket medfører istandsetting av ødelagt/sterkt forringet landskap	Tiltaket har en god tilpasning til skalaen i landskapet, eller framhever denne	Tiltaket har særlig god rytme og romkurve som fremhever landskapskulpturen	Tiltaket fremstår som en særlig god arkitektonisk helhet, har god design og materialkvalitet

4.2 Områdebeskrivelse og verdivurdering

4.2.1 Overordnede landskapstrekk

Historisk utvikling

Planområdet ligger i et landskap mellom to smale sund, Krossnessundet i sør og Håøysundet i nord. Sundene er en av to forbindelser mellom Osterfjorden og Radfjorden. Hovedformene i landskapet ble formet under istiden, da mektige breer gravde ut det undersjøiske dalsystemet til fjordene og lagde forsenkninger og opphopninger av masser i landskapet over fjordflaten.

Opp gjennom tiden har landarealene blitt benyttet til landbruksareal med mindre gårder omkranset av skogdekte åssider. Lokalveisystemet som knytter seg til denne bebyggelsen er bevart i dag, og er tilknyttet nyere tids vegsystem med Europaveg 39, Fylkesveg 564 og store bruer som danner tydelige strukturer i landskapet. Eksisterende småbåthavn på Sunde og eiendommen til Framo er steder som tilbake i tid har vært bebygget og benyttet som kontaktpunkt til sjøen. Eiendommen til Framo ble benyttet som flystasjon fra år 1917. Framo ble etablert her i 1965.

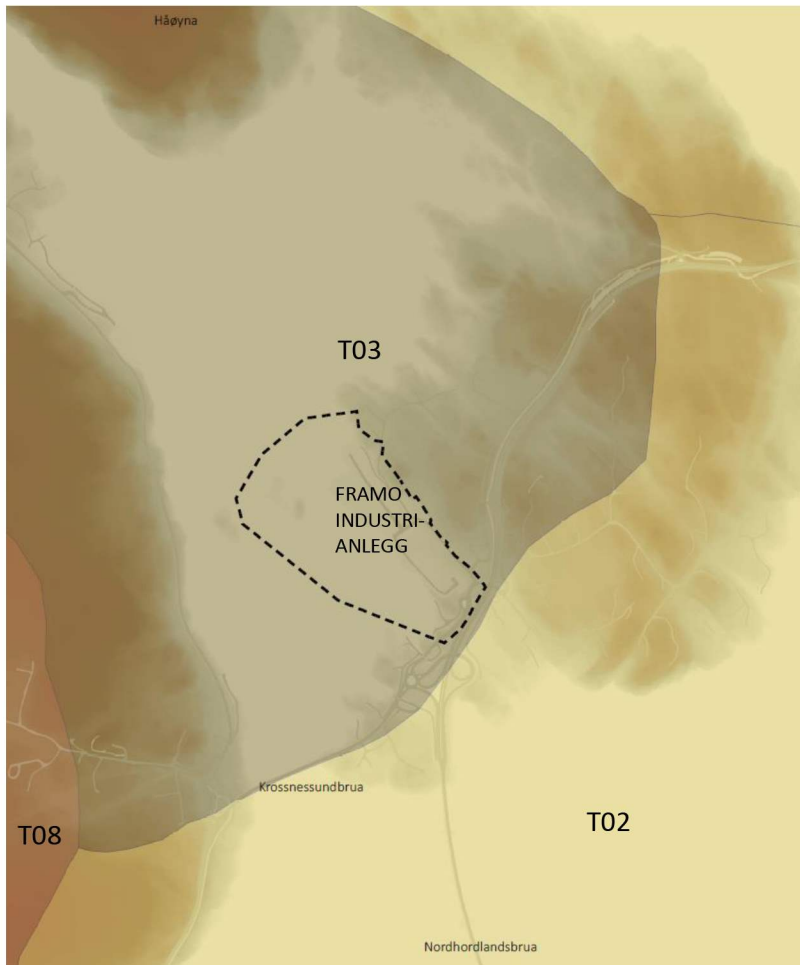

Figur 4-3. Bildet til venstre viser flyfoto av området fra 1951. Lokalveier og spredt bebyggelse er etablert. Bildet til høyre er et flyfoto fra 2006, som til sammenligning viser hvordan nyere tids vegsystem er blitt en tydelig struktur i landskapet. Eiendommen til Framo var utbygget som flystasjon i 1917, men har tydelig økt i omfang fra 50-tallet og fram til i dag.

Kilde: Norge i bilder

Landskapstyper

Landskapet er delt inn i landskapsregion 21; Ytre fjordbygder på Vestlandet, og underregion 21.5; Indre Bergensbuene, jf. Nasjonalt referansesystem for landskap (NIJOS rapport 10/2005). På vegne av Hordaland fylkeskommune utarbeidet Aurland Naturverkstad i 2011 en kartlegging og verdivurdering av landskapstyper i Hordaland fylke. I stedet for NiN-landskap er det valgt å benytte denne kartleggingen for Hordaland som utgangspunkt for utredningen, da den er vurdert som tilstrekkelig dekkende. Ifølge rapporten omfattes størsteparten av plan- og influensområdet av landskapstype 3; Småfjord og storsundlandskap. Helt i sørdelen av influensområdet er landskapstypen definert som type 2; Middels brede fjordløp, og i sørvest, type 8; Åslandskap. Alle områdene er gitt verdi 2, som vil si at det er vanlig forekommende landskap i lokal sammenheng. Dette gjelder for de fleste områdene som er knyttet til Bergensbuene, da områdene i stor grad er påvirket av omfattende arealbruk med infrastruktur og bebyggelse av ulik type.

Figur 4-4. Kartet viser inndeling i ulike landskapstyper etter kartleggingen utført av Aurland Naturverkstad på vegne av Hordaland fylkeskommune. Alle områdene er verdisatt som vanlig forekommende landskap. III: Multiconsult

Et kjennetegn ved landskapstype 3, Småfjord og storsundlandskap, er at den ofte representerer overganger mellom skjærgård og større fjordløp. Landskapets relieff er ofte lite framtrædende, med koller knauser og forsenkninger innenfor høydeforskjeller på opp mot 60 meter. Landbruk er innslag i flere områder, men er ikke dominerende. Bebyggelse er ujevnt fordelt. (Aurland Naturverkstad 2011)

Helt i sørdelen av influensområdet er landskapstypen definert som type 2: Middels brede fjordløp. Her ligger Osterfjorden som et stor-skala fjordløp. Fjorden utgjør samlet gulvflate i landskapsrommet med avrundede og slake fjordsider. Typisk for landskapstypen er en definert romlig avgrensning, og at den visuelle kontakten mellom fjordsidene er god. Mange av områdene innenfor landskapstypen er preget av by- og næringsområder. Landskapskarakteren er derfor generelt «mer robust mot utbygging». (Aurland Naturverkstad 2011)

Vest for influensområdet er landskapstype 8 definert: Åslandskap. Åslandskapet utgjør i hovedtrekk områder med bølgende vekslinger mellom rygger, koller og forsenkninger av ulik utforming. Her ligger Storeknappen som en åsflate. Det er granplantefelt, åpen lynghei og kystfurusskog. Skogsåsene representerer en rolig visuell kontrast til de mer spektakulære fjord- og fjellområdene. (Aurland Naturverkstad 2011)

Arealbruk

Landskapet i plan- og influensområdet har variert bruk. Framo industrianlegg grenser direkte til sjø, boliger og et kai- og båtmiljø som er regulert til industri. På motsatt side av sundet er åssiden skogkledt, med noe boligbebyggelse helt i sør. Det går en markant kraftlinje oppover åssiden. Det er spredte naust langs sjøkanten. I nordlig del på Sunde ligger en relativt stor småbåthavn som er fremtredende i sundet.

Figur 4-5. Ortofototet viser industrianleggets plassering innimellom vegsystem, boligbebyggelse og naust- og båtmiljø. Ill: Kommunekart.com

Landskapsrom og sikt

Industrianlegget ligger på en flate helt inntil sjøen, og er omkranset av høyere åssider både i bakkant mot Hjelten i øst, og på den andre siden av sundet mot Fageråsen i vest og Håøyna i nord. Det er en markant skjæring i bakkant av industribebyggelsen som tydeliggjør høydeforskjellen mot boligområdet på Hjelten. Fjellet Håøyna er høyeste punkt i området, med en høyde på 171 moh.

Landskapet kan deles inn i to lukkede landskapsrom dannet av sjøflaten og det omkringliggende ås- og fjellandskap. Landskapsrommene avgrenses også av bebyggelse og av Krossnessundbrua, som markerer enden, før landskapet åpner seg mot Osterfjorden. Landskapsrommet sett fra Håøyna i nord er større, mens det er et mindre landskapsrom i det sørlige sundet der industrianlegget ligger.

Figur 4-6. Inndeling i to landskapsrom. Ill: Kommunekart.com, bearbejdet av Multiconsult.

Figur 4-7. Åssiden og bebyggelsen danner veggene i det lukkede landskapsrommet, her sett fra Framo industrianlegg mot vest. III: Multiconsult

Figur 4-8. Sjøflaten utgjør gulvet i landskapsrommet, her sett fra vik nord for industrianlegget mot Krossnessundbrua. III: Multiconsult

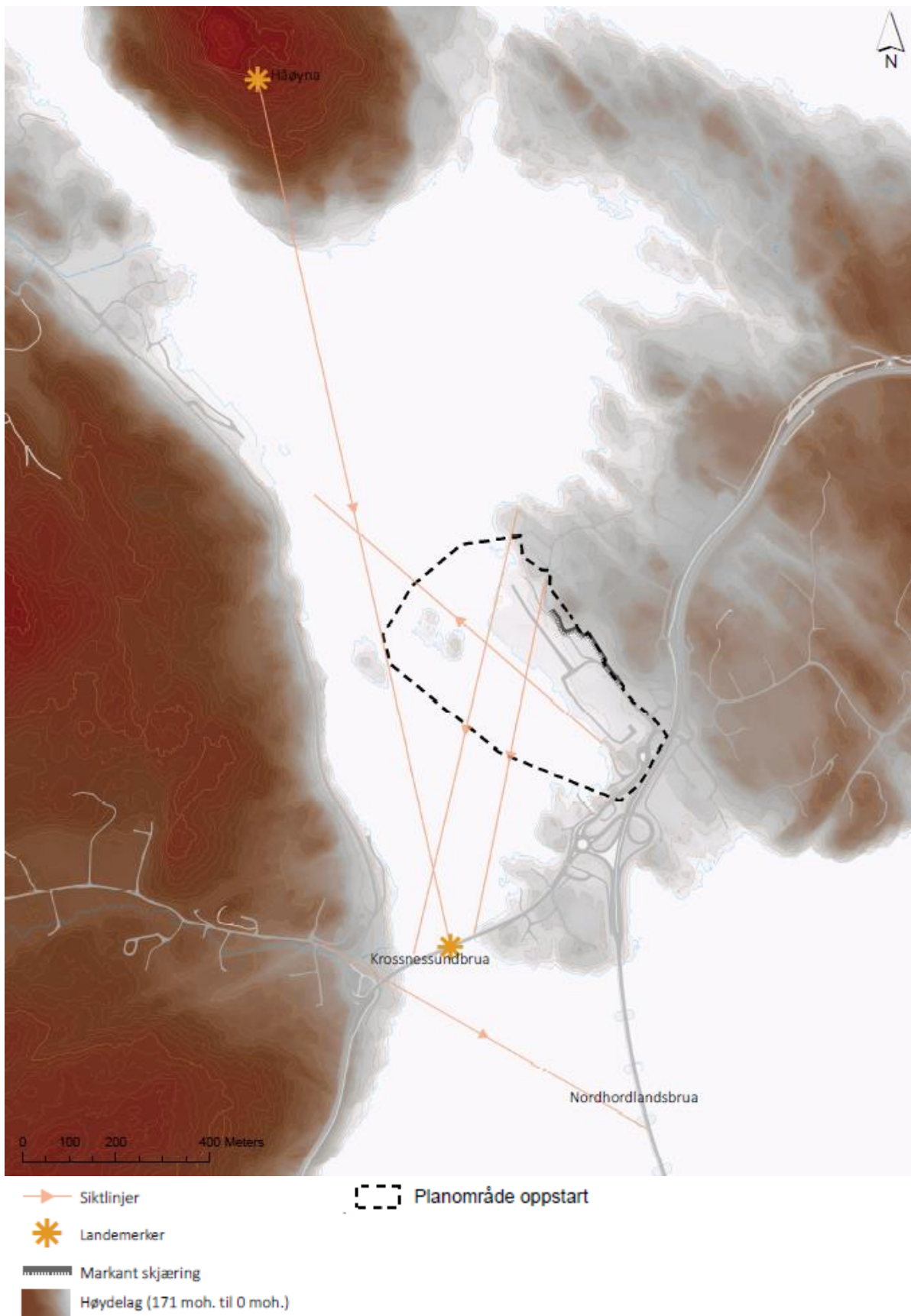

Figur 4-9. Bildet illustrerer opplevelsen av et lukket landskapsrom i sundet der industrianlegget ligger, hvor den visuelle kontakten mellom landsidene er svært god. III: Multiconsult

Opplevelsen av landskapsrommet er tett, med svært god visuell kontakt mellom landsidene. Industrianlegget er godt synlig fra de fleste ståsteder.

Krossnessundbrua og kontakten med fjorden utenfor står fram som et markant og identitetsskapende element i landskapet. Fra flere ståsteder i plan- og influensområdet er det sikt mot denne brua, spesielt fra vik og boligfelt nordøst for industrianlegget. Kontakten mellom brua og fjellet Håøyne er også en viktig siktlinje som binder sundet og fjellet sammen til en helhet. En annen visuell forbindelse er kontakten

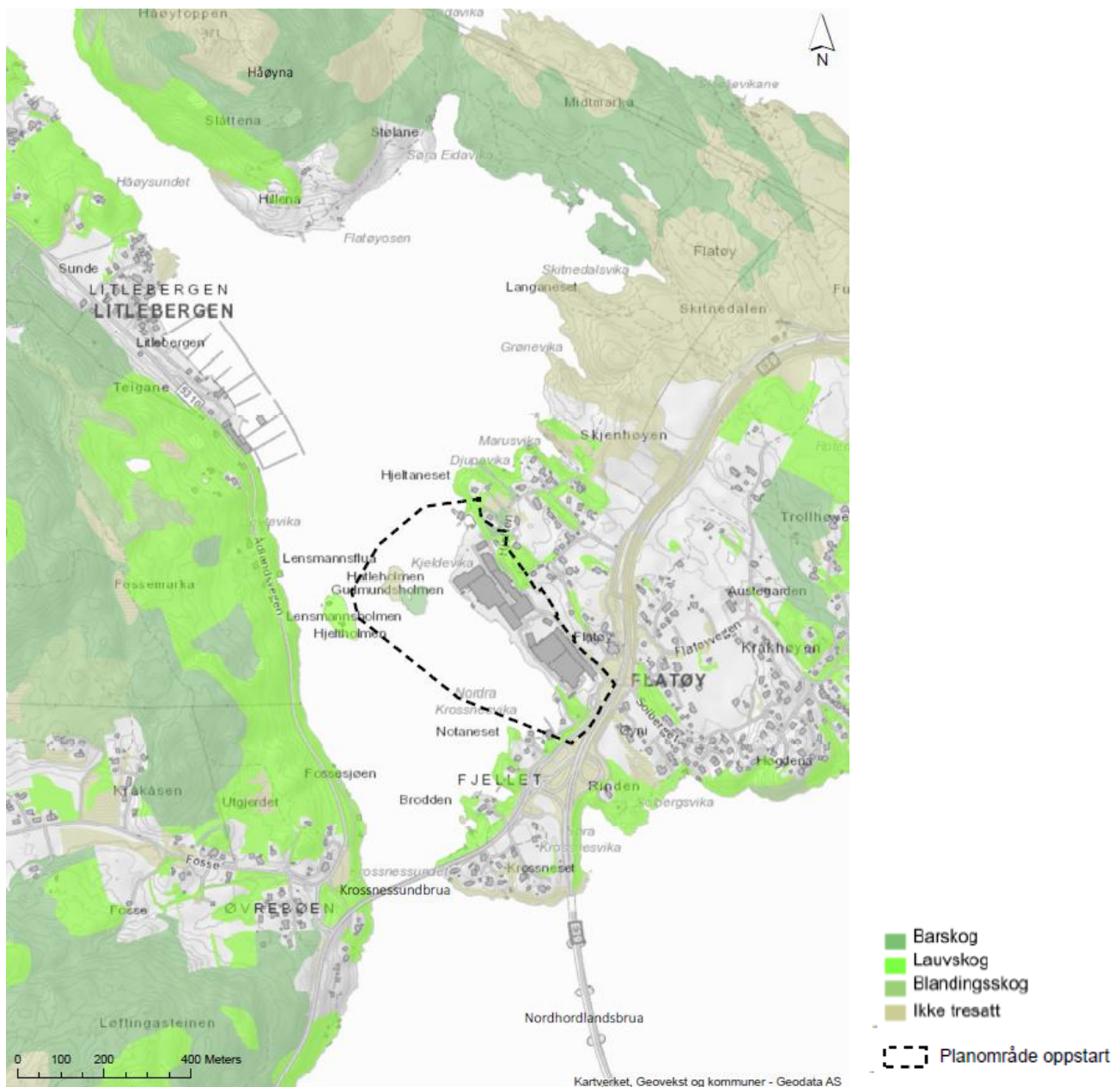
mellom kai- og båtmiljøet ved Nordre Krossnesvika til småbåthavnen på Sunde. Fra boligområdet på Fageråsen/Fosse er det utsyn til Nordhordlandsbrua, et annet viktig identitetsskapende element.

Figur 4-10. Høydelagskart med markante landskapstrekk, siktlinjer og landemerker. III: Multiconsult

Vegetasjon

Åssidene er skogdekt med variasjon av lauvskog med innslag av gran og furu. Generelt framstår landskapet som grønt og frodig, men industrianlegget bryter med dette inntrykket med sine grå flater.

Figur 4-11. Vegetasjonskart som viser fastmark, lauvskog og barskog. Grå områder er areal som ikke er registrert som skog. Ill: Multiconsult, informasjon fra Kilden, Skog og landskap

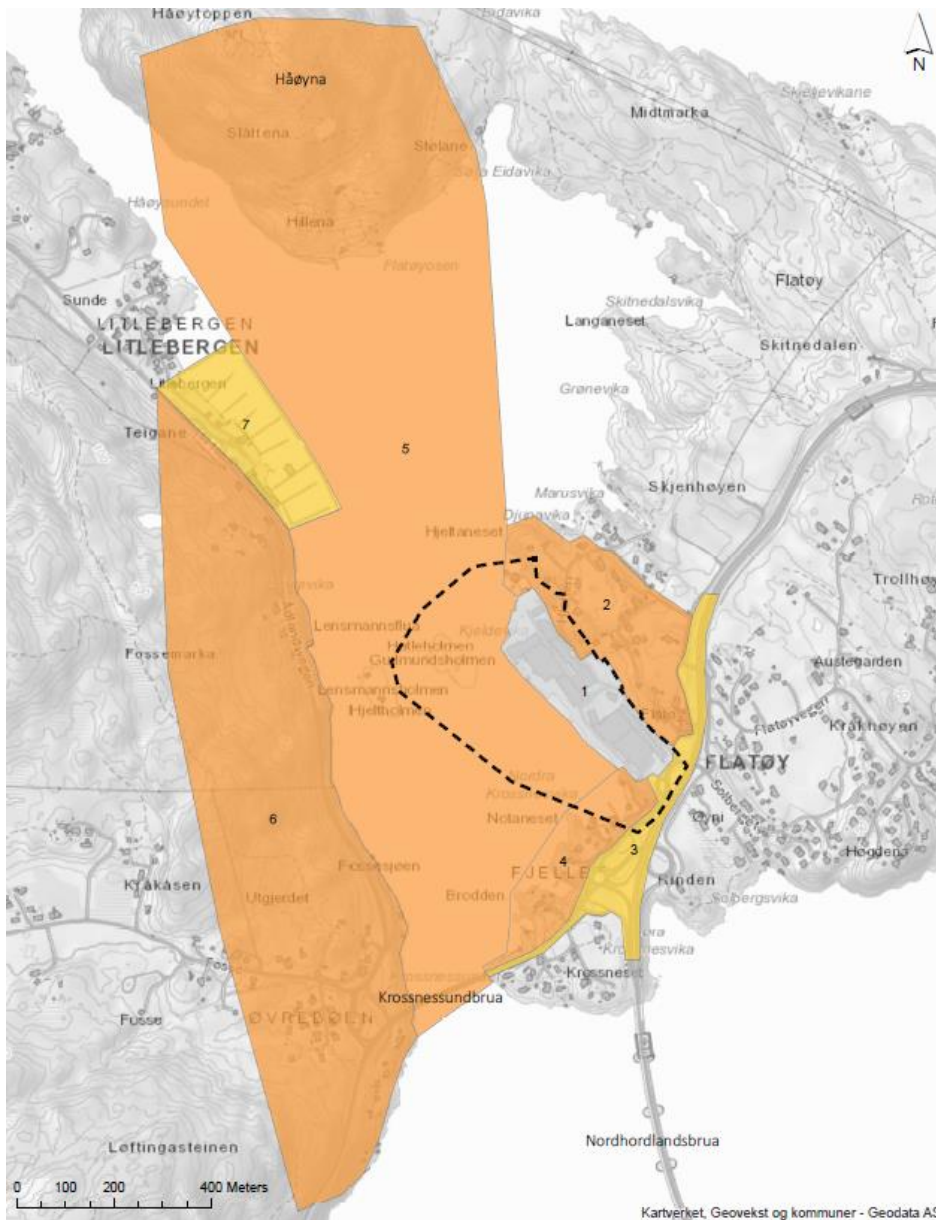
Bebyggelse og tiltak

Vika rundt industrianlegget fremstår som sterkt bebygd, med industribygg i varierende materialer i metall og betong, og nærliggende naust- og boligbebyggelse i tre. Industribebyggelsen varierer i høyde mellom 12 til 21 meter over havet. Bebyggelsen ligger lavere enn åssidene og er underordnet landskapet.

Avgrensningen mot sjøen er bratt og uryddig. Det er stor kontrast i skala mellom trehusbebyggelsen og industribebyggelsen.

4.2.2 Delområder

Det er foretatt en inndeling i delområder for bedre å kunne skille ulike områder fra hverandre og gi en konkret verdivurdering, basert på kriterier for registreringskategorier etter håndboken. Vurderingen går frem av egne tabeller for hvert enkelt delområde. Delområdene er delt inn og verdisatt som vist i Figur 4-12 og Tabell 4-4.

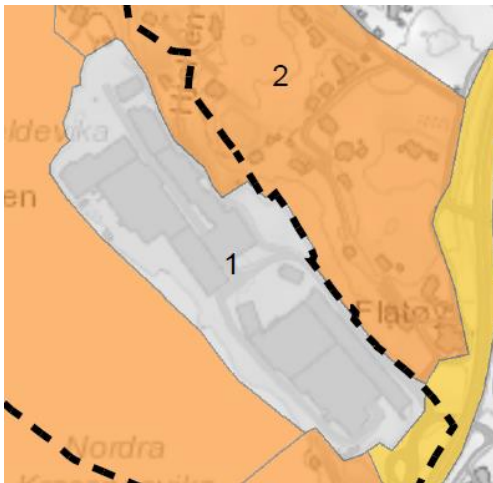
Figur 4-12. Samlet oversikt over inndeling og verdisetting av delområder. III: Multiconsult

Tabell 4-4. Opplisting av alle delområdene med verdisetting

Lokalitet	Type	Verdi
1. Framo Flatøy industrianlegg	Industrianlegg	Uten betydning
2. Hjelten	Høydedrag med boliger	Middels verdi
3. E39 – Rosslandsvegen	Vegsystem	Noe verdi
4. Nordre Krossvika	Båter, naust og boliger	Middels verdi
5. Krossnessundet og Flatøyosen til Håøyana	Sund-/fjordandskap og fjell	Middels verdi
6. Fageråsen – Fosse	Grønn åsrygg med spredt boligbebyggelse	Middels verdi
7. Sunde småbåtmiljø	Småbåthavn og båtverksted	Noe verdi

Delområde 1: Framo Flatøy industrianlegg

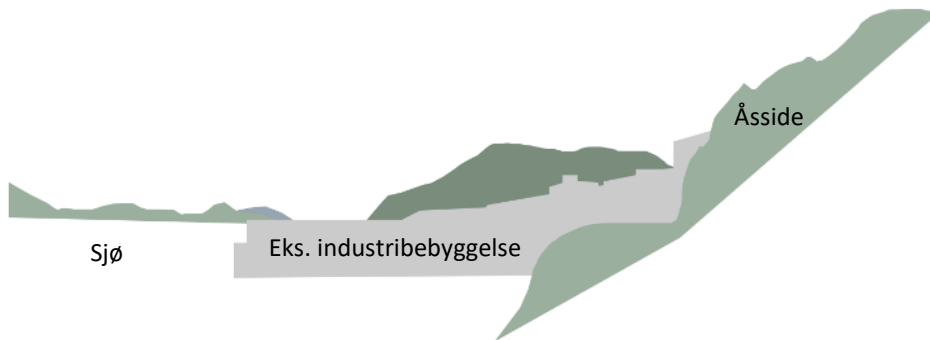
Vurdering av delområde 1 Framo Flatøy industrianlegg		Betydning for landskapsbildets karakter
Topografiske hovedformer	Industrianlegget ligger på en planert flate inntil sjøen.	Svært viktig
Romlige egenskaper	De romlige egenskapene er knyttet til bebyggelsens høyde og plassering.	Svært viktig
Naturskapte visuelle egenskaper	Ingen fremtredende naturskapte visuelle egenskaper.	Uvesentlig
Naturskapte nøkkelementer	Ingen fremtredende naturskapte nøkkelementer.	Uvesentlig
Vegetasjon	Det er lite vegetasjon i området.	Uvesentlig
Arealbruk	Arealbruk til industrianlegg.	Avgjørende
Byform og arkitektur	Stor bygningsmasse benyttet til industriformål.	Viktig
Menneskeskapte visuelle egenskaper	Sammenhengende bebyggelse område. Fremtredende skjæring i bakkant av bygninger.	Viktig
Menneskeskapte nøkkelementer	Høyt punkt hus med ventilasjonsanlegg merker seg ut som et nøkkelement, men er mindre viktig for landskapskarakteren.	Mindre viktig
<p>Fastsatt karakter for landskapsbildet</p> <p>Delområdet skiller seg ut i landskapet som et tydelig brudd med flate former og en bebyggelse av større skala enn nærliggende bebyggelse. Området har et grått uttrykk, og er preget av varierende bygningsmasse og større parkerings- og asfaltareal. Eksisterende bygg ligger godt i forhold til bakenforliggende høyde, med en oppbygging mot høydedraget. Bebyggelsen er underordnet åssidene.</p>		

Figur 4-13. Bilder av industrianlegget sett fra nabobebyggelse langs sjøen og parkeringsareal. Foto: Multiconsult

Figur 4-14. Bilder av industrianlegget sett fra vestsiden av sundet. Foto: Multiconsult

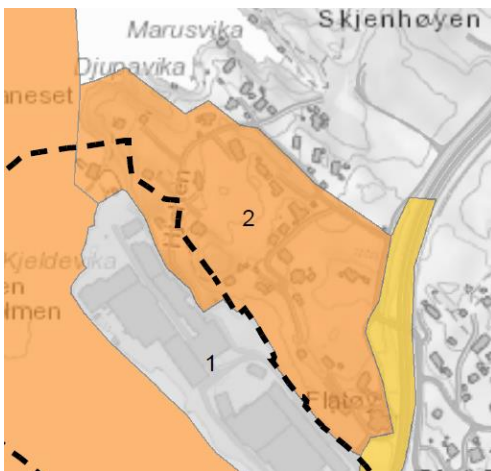

Figur 4-15. Illustrasjonen viser eksisterende industribebyggelses høyde og plassering i forhold til åssidene og sjøen. Bebyggelsen er underordnet åssidene og trappes gradvis nedover i høyde mot sjøen. Ill: Multiconsult

Verdivurdering

Delområdet fremstår som et brudd i landskapet og har få visuelle kvaliteter. Landskap og bebyggelse gir samlet sett et dårlig totalinntrykk, med bygg i stor skala i forhold til nærliggende bebyggelse og skjæring i bakkant mot åsside. Verdien settes til **uten betydning**.

Delområde 2: Hjelten

Vurdering av delområde 2 Hjelten		Betydning for landskapsbildets karakter
Topografiske hovedformer	Delområdet ligger på et høydedrag, en åsrygg, ovenfor industrianlegget.	Avgjørende
Romlige egenskaper	De romlige egenskapene er knyttet til det naturlige terrenget, vegetasjon og åpninger mot sundet.	Svært viktig
Naturskapte visuelle egenskaper	Åsryggen er en svært viktig visuell egenskap. Det er varierende grad av kontakt mellom åsryggen, sjøkanten, sundet og videre mot Krossnessundbrua.	Svært viktig
Naturskapte nøkkelelementer	Ingen fremtredende nøkkelelementer.	Uvesentlig
Vegetasjon	Vegetasjonen består av plantede trær, plenarealer og beitemark. Området fremstår som grønt.	Viktig
Arealbruk	Området benyttes til boliger, landbruksareal og kaianlegg.	Viktig
Byform og arkitektur	Ingen tettstedsstruktur, spredt bebyggelse.	Mindre viktig
Menneskeskapte visuelle egenskaper	Ingen fremtredende visuelle egenskaper.	Uvesentlig
Menneskeskapte nøkkelelementer	Ingen fremtredende nøkkelelementer inngår i delområdet.	Uvesentlig
Fastsatt karakter for landskapsbildet		
Delområdet karakteriseres av åsen som topografisk hovedform ovenfor industriområdet. Området framstår som grønt, med spredt bebyggelse. Sammenhengen mellom åsen, bebyggelsen og sundet er svært viktig for landskapskarakteren, spesielt i nordre del. Her er det siktlinjer til Krossnessundbrua, som er et identitetsskapende element.		

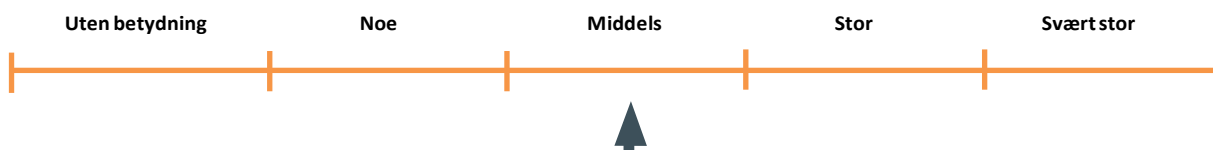
Figur 4-16. Bilder fra høydedraget, som viser eksempel på bebyggelsen i området og sikt mot omkringliggende landskap. Foto: Multiconsult

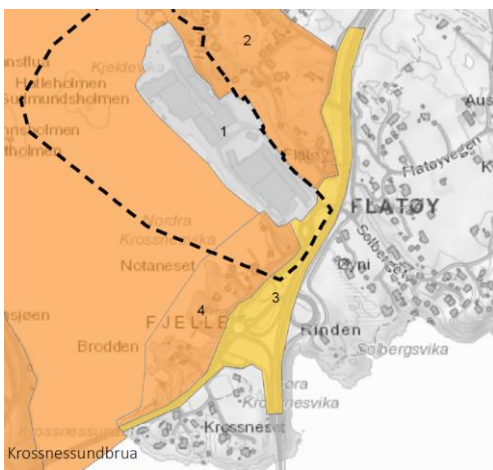
Figur 4-17. Bilder fra vika nord for industrianlegget, som har god sikt mot Krossnessundbrua og landskapet utenfor.
Foto: Multiconsult

Verdivurdering

Delområdet har gode visuelle kvaliteter med balanse. Området fremstår som grønt og har en god sammenheng med sundet, spesielt i nordre del. Det er gode og lesbare omgivelser med sikt mot Krossnessundbrua og landskapet utenfor. Delområdet gis **middels verdi**.

Delområde 3: E39 – Rosslandsvegen

Vurdering av delområde 3 E39 – Rosslandsvegen		Betydning for landskapsbildets karakter
Topografiske hovedformer	Vegen har en gradvis stigning, men opplevelsen preges i liten grad av topografiske hovedformer.	Uvesentlig
Romlige egenskaper	De romlige egenskapene er knyttet til variasjonen av utsyn fra vegen.	Viktig
Naturskapte visuelle egenskaper	Ingen fremtredende naturskapte visuelle egenskaper i delområdet. Det er visuell kontakt med omkringliggende åser og fjell.	Viktig

Naturskapte nøkkelementer	Ingen fremtredende naturskapte nøkkelementer i delområdet.	Uvesentlig
Vegetasjon	Noen plantede trær og sådde arealer langs veganlegget.	Mindre viktig
Arealbruk	Delområdet brukes til veg.	Avgjørende
Byform og arkitektur	Ingen tettstedsstruktur.	Uvesentlig
Menneskeskapte visuelle egenskaper	Vegene er en tydelig struktur i landskapet som skaper visuell sammenheng.	Viktig
Menneskeskapte nøkkelementer	Ingen kjente nøkkelementer	Uvesentlig

Fastsatt karakter for landskapsbildet

Arealbruken til veg er avgjørende for landskapsbildets karakter. Vegen er en tydelig struktur i landskapet. Den romlige opplevelsen av utsyn og sammenhengen med naturskapte egenskaper er vurdert som viktig for karakteren.

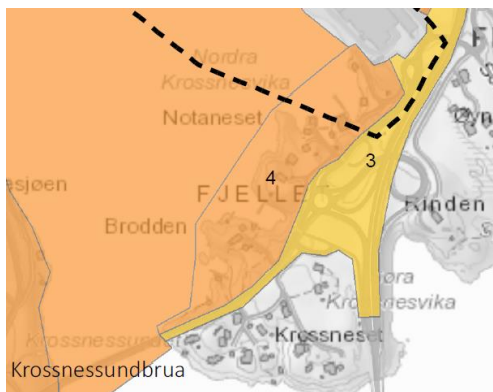

Figur 4-18. Bildene viser vegens utforming og industrianleggets synlighet fra et ståsted langs vegen. Foto: Google street viewer

Verdivurdering

Delområdet benyttes til veganlegg. Vegen er en tydelig struktur i landskapet. Til tross for arealbruken fremstår området som ryddig og oversiktlig med god kontakt med de naturskapte omgivelsene, som gir noen visuelle kvaliteter. Verdien settes til **noe**.

Delområde 4: Nordre Krossvika

Vurdering av delområde 4 Nordre Krossvika		Betydning for landskapsbildets karakter
Topografiske hovedformer	Delområdet består av en sjølinje og en liten åsrygg.	Viktig
Romlige egenskaper	De romlige egenskapene er knyttet til det overordnede landskapsrommet i sundet og i noen grad rom dannet av bebyggelse og vegetasjon.	Viktig
Naturskapte visuelle egenskaper	Åsryggen er en viktig visuell egenskap.	Viktig
Naturskapte nøkkelelementer	Det er et nes med en større høydekolle som merker seg ut som et nøkkelelement.	Mindre viktig
Vegetasjon	Området fremstår som frodig med beplantning i hager og noe viltvoksende busk- og trevegetasjon ned mot deler av sjøkanten.	Mindre viktig
Arealbruk	Arealbruken er preget av båter, kaianlegg, naustbebyggelse knyttet til næring og boliger.	Avgjørende
Byform og arkitektur	Det er småskala trehusbebyggelse i området som henvender seg til sjøen, ingen tettstedsstruktur.	Viktig
Menneskeskapte visuelle egenskaper	Bebyggelsen er tett og sammenhengende.	Viktig
Menneskeskapte nøkkelelementer	Ingen fremtredende nøkkelelementer.	Mindre viktig
Fastsatt karakter for landskapsbildet Arealbruken til boliger, båter, kaianlegg og naust er vurdert som avgjørende for landskapsbildets karakter. Sjølinjen og den lille åsryggen er viktige topografiske hovedformer. Bebyggelsen henvender seg til og har sammenheng med sjøen og det overordnede landskapsrommet i sundet.		

Figur 4-19. Bilder fra delområdet, som viser bebyggelsens karakter og kontakten med sjøen. Foto: Multiconsult

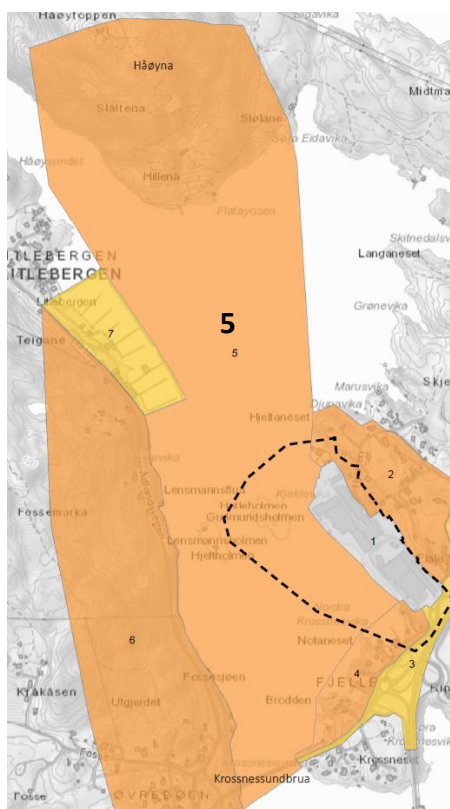

Figur 4-20. Delområdet har en arealbruk preget av båter, kaianlegg, naustbebyggelse knyttet til næring og boliger.
Foto: Multiconsult

Verdivurdering

Delområdet har en fremtredende arealbruk og topografisk hovedform som er knyttet til sjøen og til det overordnede landskapsrommet. Bebyggelse og landskap danner til sammen et helhetlig og lesbart landskap. De visuelle egenskapene til bygg og kaianlegg gir et noe uryddig inntrykk, men er samtidig godt tilpasset sjøen og har noe særpreg. Delområdet gir samlet sett et godt totalinntrykk. Verdien settes til **middels**, i nedre del av skalaen.

Delområde 5: Krossnessundet og Flatøyosen til Håøyna

Vurdering av delområde 5 Krossnessundet og Flatøyosen til Håøyna		Betydning for landskapsbildets karakter
Topografiske hovedformer	Sjøflaten og fjellet Håøyna er tydelige topografiske hovedformer. To mindre øyer bryter opp sjøflaten.	Avgjørende
Romlige egenskaper	De romlige egenskapene er knyttet til sjøflaten og fjellet som viktigste romdannende element. Krossnessundbrua og øyer er også med på å avgrense landskapsrommene.	Svært viktig
Naturskapte visuelle egenskaper	Fjellet og sjøflaten, og sammenhengen mellom, er en tydelig visuell egenskap.	Svært viktig
Naturskapte nøkkelementer	Håøyna er et tydelig nøkkelement i landskapet.	Viktig
Vegetasjon	Håøyna er dekt av bar- og løvskog. Det er to øyer med buskvegetasjon og noen trær, som gir dempende effekt til industriområdet.	Viktig
Arealbruk	Delområdet domineres av sjøareal og fjell med skog. Mindre areal brukes til bro/veg og to øyer, der den ene benyttes som fritidseiendom.	Avgjørende
Byform og arkitektur	Ingen by-/tettstedsstruktur.	Uvesentlig
Menneskeskapte visuelle egenskaper	Småbåthavna på Sunde fremstår som et brudd i landskapet.	Mindre viktig
Menneskeskapte nøkkelementer	Krossnessundbrua er et nøkkelement i landskapet.	Svært viktig
Fastsatt karakter for landskapsbildet		
Delområdet består av en åpen sjøflate der fjellet Håøyna markerer den ene enden av landskapsrommet. Det er de topografiske hovedformene og arealbruken som er avgjørende for landskapskarakteren. Det er en tydelig sammenheng mellom sundet og fjellet. Krossnessundbrua er et svært viktig menneskeskapt nøkkelement som avgrenser landskapsrommet og markerer overgangen mot Osterfjorden.		

Figur 4-21. Bildet viser et viktig særtrekk ved delområdet; sammenhengen mellom sjøflaten, Krossnessundbrua og Osterfjorden utenfor. Foto: Multiconsult

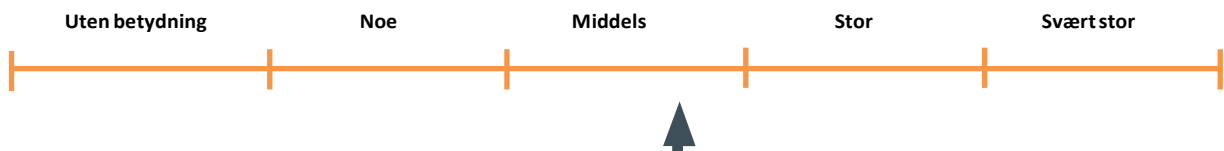
Figur 4-22. Bildet viser utsynet fra Krossnessundbrua og får fram sammenhengen mellom sundet og fjellet Håøyna som markante landskapselementer. Foto: Google street viewer

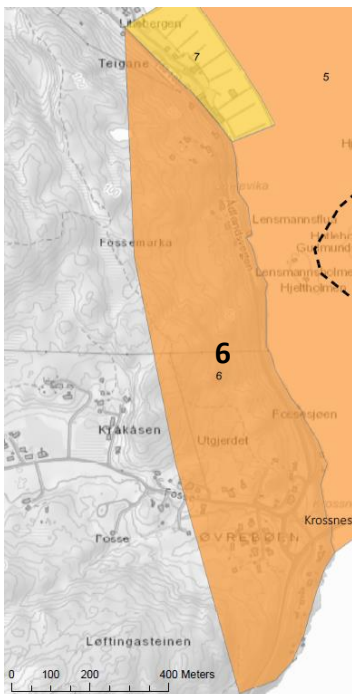
Figur 4-23. 3d-illustrasjonen viser utsynet sørover fra Håøyna. Fra dette utsynet kan man se hvordan småbåthavna på Sunde står fram som et brudd i landskapet. Ill: Kommunekart.com

Verdivurdering

Delområdet innehar noen av nøkkelementene i landskapet sett i et overordnet perspektiv. Sundet, Krossnessundbrua og Håøyna danner til sammen særlig gode og lesbare omgivelser. Landskapet er ikke sjeldent, men har gode kvaliteter med balanse mellom helhet og variasjon. Småbåthavnen på Sunde står fram som et brudd i landskapet fra enkelte ståsteder, men bidrar likevel ikke til å trekke ned verdien til delområdet i særlig grad. Det kommer av at småbåthavnen ligger i en del av et større landskapsrom, samt at de store sammenhengene er ivaretatt. Verdien settes til **middels**.

Delområde 6: Fageråsen – Fosse

Vurdering av delområde 6 Fageråsen – Fosse		Betydning for landskapsbildets karakter
Topografiske hovedformer	Delområdet består av en åsrygg og sjølinje.	Avgjørende
Romlige egenskaper	De romlige egenskapene er knyttet til det naturlige terrenget, vegetasjon og åpninger mot sundet.	Viktig
Naturskapte visuelle egenskaper	Åsryggen er en avgjørende visuell egenskap.	Avgjørende
Naturskapte nøkkelementer	Ingen fremtredende nøkkelementer.	Uvesentlig
Vegetasjon	Åssiden har tett løv- og barskog.	Svært viktig
Arealbruk	Arealbruken domineres av skog. Noe bruk til veger og spredte boliger.	Viktig
Byform og arkitektur	Ingen tettstedsstruktur, spredt bebyggelse.	Uvesentlig
Menneskeskapte visuelle egenskaper	Ingen fremtredende visuelle egenskaper i delområdet, men stor visuell kontakt med den andre siden av sundet.	Uvesentlig
Menneskeskapte nøkkelementer	Ingen fremtredende nøkkelementer inngår i delområdet.	Uvesentlig

Fastsatt karakter for landskapsbildet

Delområdet karakteriseres av åsen som topografisk hovedform og sammenhengende visuell egenskap. Området er skogdekt, og gir et grønt helhetsinntrykk som virker dempende på opplevelsen av det overordnede landskapsrommet. Arealbruk til veg og boliger er underordnet det naturskapte landskapet.

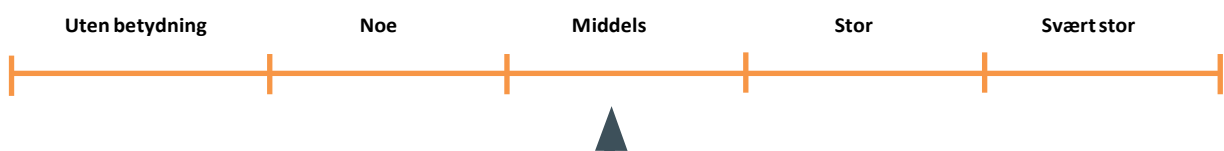
Figur 4-24. Bildet av åsen som karakteristisk hovedform og sammenhengende visuell egenskap i delområdet. Foto: Multiconsult

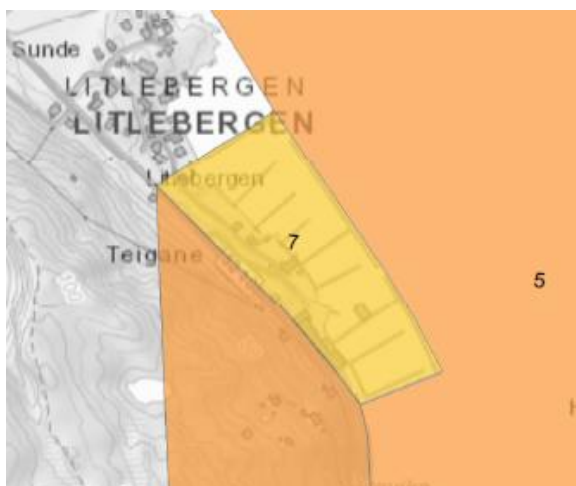

Figur 4-25. Bildet viser grad av utsyn fra delområdet mot eksisterende industrianlegg. Foto: Multiconsult

Verdivurdering

Delområdet fremstår som grønt og gir en dempende effekt på omgivelsene. Bebyggelse og infrastruktur underordner seg landskapsformen og vegetasjonen, og gir et godt totalinntrykk. Området har gode visuelle kvaliteter, men skiller seg ikke spesielt ut i lokal sammenheng. Verdien settes til **middels**.

Delområde 7: Sunde småbåtmiljø

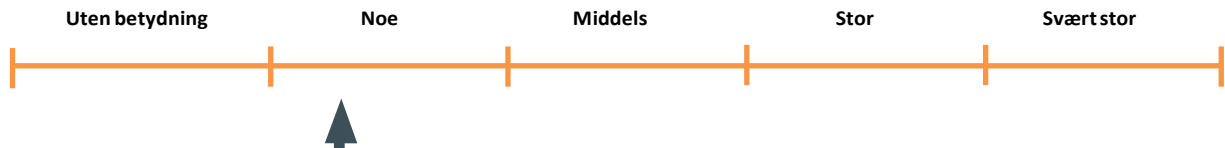
Vurdering av delområde 7 Sunde småbåtmiljø		Betydning for landskapsbildets karakter
Topografiske hovedformer	Topografien er flat mot sjøsiden, men med bratt stigning mot veg.	Mindre viktig
Romlige egenskaper	De romlige egenskapene er styrt av arealbruken.	Viktig
Naturskapte visuelle egenskaper	Ingen fremtredende naturskapte visuelle egenskaper.	Uvesentlig
Naturskapte nøkkelelementer	Ingen fremtredende naturskapte nøkkelelementer.	Uvesentlig
Vegetasjon	Området er ikke preget av vegetasjon.	Uvesentlig
Arealbruk	Området brukes til småbåthavn og båtverksted.	Avgjørende
Byform og arkitektur	Det er ingen tettstedsstruktur.	Uvesentlig
Menneskeskapte visuelle egenskaper	Sammenhengende område brukt til småbåthavn.	Avgjørende
Menneskeskapte nøkkelelementer	Ingen fremtredende nøkkelelementer.	Uvesentlig
Fastsatt karakter for landskapsbildet		
Arealbruken til småbåthavn og båtverksted, de menneskeskapte visuelle egenskapene, er avgjørende for landskapskarakteren til delområdet. Arealbruken er karakteristisk og godt synlig i sundlandskapet. Arealet er tett utnyttet, noe som gir mindre grad av utsyn og sammenheng med omgivelsene.		

Figur 4-26. Bildene viser hvordan delområdet karakteriseres av arealbruken til småbåthavn og båtverksted. Bildet til høyre viser hvordan utsyn mot industrianlegget begrenses av arealbruken. Foto: Multiconsult

Verdivurdering

Området domineres av arealbruken til småbåthavn/båtoppbevaring. Arealet som benyttes til båter er stort, og det er i varierende grad utsyn mot sundet og andre landsider. Omgivelsene er med dette i mindre grad lesbare. Bebyggelsen i området har noen visuelle kvaliteter med typisk trehusbebyggelse tilpasset sjøen, mens selve småbåthavnen har manglende kvaliteter. Samlet sett vurderes verdien til **noe**.

4.3 Påvirkning og konsekvens

4.3.1 Referansealternativet

Referansealternativet er referansesituasjonen for området uten tiltak. Referansealternativet i dette tilfellet tar utgangspunkt i at industriområdet blir videreført som dagens situasjon, jf. kapittel 2.1.

Andre tiltak i området

Det er ikke kjent at det er andre planlagte tiltak i influensområdet til lokaliteten.

0-alternativet medfører **ubetydelig endring og ubetydelig konsekvens (0)**.

4.3.2 Utbyggingsalternativet - alternativ 1

Utbyggingsalternativet er beskrevet i kapittel 2.2. Tiltaket vil kunne påvirke landskapsbildets karakter gjennom tiltakets egenform og dets integrering i omgivelsene. Påvirkning kan være gjennom direkte inngrep, fragmentering, barrierevirkning, nærføring og/eller synlighet.

Vurdering av tiltakets påvirkning gjøres for de enkelte delområdene med bruk av visualiseringer fra 3d-modell.

Delområde 1: Framo Flatøy industrianlegg

Delområdet er verdisatt som uten betydning. Området fremstår i dag som et brudd i landskapet med få visuelle kvaliteter. Planlagte tiltak vil innebære større utfylling og kai i sjø og mer bygningsmasse, og vil bli mer dominerende fra sjøsiden enn eksisterende anlegg. Samtidig er bebyggelsen plassert med en mer gjentakende struktur og formspråk som gir et ryddigere uttrykk, noe som er positivt. Påvirkningen vurderes til **ubetydelig**, som gir **ingen/ubetydelig miljøskade (0)** for delområdet.

Figur 4-27. Overblikk over planlagte tiltak for industrianlegget. III: Multiconsult

Delområde 2: Hjelten

Delområdet er gitt middels verdi. Området har i dag gode visuelle kvaliteter, fremstår som grønt, og nordre del har en god sammenheng med sundet. Tiltaket innebærer nye bygg og utfylling som gjør at sammenhengen mellom nordre del av delområdet og Krossnessundbrua og sundet svekkes. Tiltaket bryter med dette i en viss grad med landskapsbildets karakter. I vika nord for industrianlegget vil utfyllingen dominere, samtidig som det at det ikke er plassert bygg helt ut på fyllingen gir noe luft og utsyn i retning Krossnessundet. Større bygningsmasse og arealbeslag vil gi noe forsterket nærvirkning på boligene på Hjelten. Nye bygg er underordnet åsryggen, men vil begrense noe av utsynet mot sundet. Utsynet mot åssiden på den andre siden av sundet bevares. Skjæring ned mot industrianlegget forsterkes og virker negativt på området.

Totalt sett er påvirkningen vurdert til **noe forringet**, som gir konsekvensgrad **noe miljøskade (-)** for delområdet.

Figur 4-28. Illustrasjon fra en av boligene på Hjelten (nr. 20), der det er en åpning mot sundet. Illustrasjonen viser at de stedene der det er plassert bygg, vil byggene ha en høyde som gjør at sjøflaten ikke kan ses. Kontakten med åssiden er bevart. III: Multiconsult

Figur 4-29. Illustrasjonen til venstre viser den forlengede skjæringen som etableres som følge av omlagt vei opp til området. Illustrasjonen til høyre viser utsyn fra brygge i vika nord for dagens industrianlegg. Her er eksisterende anlegg også synlig i dag, så forskjellen er at planlagte tiltak vil bli større i utstrekning og volum. Ill: Multiconsult

Figur 4-30. Illustrasjonen viser hvordan boligområdet nord for industrianlegget blir påvirket visuelt og med arealbeslag, og kontakten med sundet og fjorden mot øst svekkes i noen grad. Ill: Multiconsult

Delområde 3: E39 – Rosslandsvegen

Delområdet er gitt noe verdi. Området blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Nye bygg er synlig fra veien, men bryter i mindre grad med det visuelle uttrykket til veien eller de store linjene i landskapet sett fra denne siden og avstanden. Utsynet til åssider og sundet er ivaretatt. Nytt vegkryss vil gjøre vegsystemet mer lesbart. Påvirkningen er samlet vurdert til **ubetydelig**. Dette gir **ingen/ubetydelig miljøskade (0)** for delområdet.

Figur 4-31. Utsyn fra E39 mot planlagt industrianlegg. Ill: Multiconsult

Delområde 4: Nordre Krossvika

Delområdet er gitt middels verdi. Tiltaket innebærer utfylling og store nye bygg som vil dominere i delområdet. Sikten mot sjøen utenfor, eksempelvis sammenhengen til bebyggelsen på sørvestsiden av sundet, svekkes innerst i vika, men fra stedene litt lenger ut er sammenhengen bevart. Den nye bebyggelsen har en stor skala sammenliknet med eksisterende bebyggelse i delområdet og forsterker industrianleggets dominerende karakter. Samtidig har tiltaket et gjentakende og ryddig preg med like bygningshøyder, former og en jevn kant rundt fyllingen. Tiltakets påvirkning er med dette vurdert til **noe forringet**. Dette gir konsekvens **noe miljøskade (-)** for delområdet.

Figur 4-32. Illustrasjonen viser hvordan det utvidete industrianlegget strekker seg utover i vika, her sett fra naust i enden av Flatøyveien 14. Bygningene har en større skala enn eksisterende bygninger i omgivelsene, men utfyllingen begrenser seg slik at det fortsatt oppnås utsyn i mellomrom ved Gudmundsholmen. Ill: Multiconsult

Figur 4-33. Illustrasjon fra kaianlegget i sør som grenser til dagens industrianlegg. Utvidelse av utfylling og ny bygning vil virke dominerende i landskapsbildet sett herfra. Ill: Multiconsult

Delområde 5: Krossnessundet og Flatøyosen til Håøyna

Delområdet er gitt middels verdi. Sett ovenfra, fra Håøyna, kan man se hvordan utfyllingen i noen grad bryter med linjene i sundlandskapet. Begrensning av utfylling slik som lagt til grunn i planforslaget med

mellomrom til nærliggende øyer (Gudmundsholmen) gjør samtidig at det oppnås en gradvis overgang mellom det naturlige landskapet og det industrielle. Samlet sett er påvirkningen sett fra Håøyyna liten, fordi tiltaket ligger langt unna. Påvirkningen er heller ikke stor sammenliknet med den eksisterende småbåthavnen på Sunde. Landskapet utgjør en større sammenheng som strekker seg fra Krossnessundbrua til Håøyyna, og også videre mot Osterfjorden og fjell utenfor. Sammenhengen er bevart.

Fra sjøen vil tiltaket oppleves noe sterkere. Her snevres landskapsrommet inn, og tiltaket kommer tettere på opplevelsen. Samtidig vil øyene (Gudmundsholmen) som ligger i sundet dempe bygningsmassen og utfyllingsarealet. Generelt er det tiltakets størrelse, linjeføring og harde materialbruk som bidrar til noe forringing. Samlet sett vurderes påvirkningen til å være **noe forringet** for delområdet. Dette gir konsekvensgraden **noe miljøskade (-)**.

Figur 4-34. Fjernvirkning sett fra Håøyyna som viser hvordan tiltaket skaper et brudd, samtidig som den større sammenhengen i landskapet fortsatt er bevart. Ill: Multiconsult

Figur 4-35. Nærvirkning, sett fra sjøen. De eksisterende øyene demper bygningsmassen og utfyllingsarealet. Ill: Multiconsult

Figur 4-36. Fjernvirkning sett fra Krossnessundbrua. Sammenhengene i landskapet er bevart. Ill: Multiconsult

Delområde 6: Fageråsen – Fosse

Delområdet er gitt middels verdi. Industrianlegget er i stor grad synlig fra området i dag, og fremstår som et brudd. Tiltaket vil gi en større fjernvirkning og forminsker størrelsen og opplevelsen av landskapsrommet i sundet. Tiltaket vil dominere noe mer over landskapet enn dagens anlegg. Samtidig vil tiltaket ikke bryte med de store linjene/helheten i landskapet, da bebyggelse er underordnet den bakenforliggende åssiden. Det gis noe rom/luft til omgivelser og bygg nord for planområdet, og dette bidrar til å bevare sammenhengen mellom grønne åser, sjø og øyer. Påvirkningen er vurdert til **noe forringet**, som gir konsekvens **noe miljøskade (-)**.

Figur 4-37. Utsyn fra Fageråsen-Fosse. Ill: Multiconsult

Delområde 7: Sunde småbåtmiljø

Delområdet er gitt noe verdi. Området er visuelt lite påvirket i dag på grunn av den høye tettheten av båter i delområdet, og det er vurdert at tiltaket ikke vil forsterke påvirkningen. Det er konkludert med **ubetydelig endring**, noe som gir **ingen/ubetydelig miljøskade (0)**.

4.3.3 Sammenfatning

Det er vurdert at det planlagte tiltaket vil bidra til å snevre inn et sund som allerede er smalt. Åpninger som gir utsyn og orientering i landskapet blir noe svekket, sett fra Hjelten og fra innerste del av Nordre Krossvika. For enkelte steder vil ny bebyggelse dominere i landskapsbildet. Tiltaket er synlig fra områder lenger unna, men fjernvirkningen er mindre negativ. Dette skyldes at forskjellen mellom eksisterende tiltak og nye tiltak blir mindre tydelig fra avstand, samt at bebyggelsen holder en høyde som underordner seg åsryggen bak. De store linjene i landskapet er bevart. Sett fra sjøsiden vil tiltaket forsterke opplevelsen av et trangere sund, men eksisterende øyer bidrar til å dempe tiltaket. Det vurderes som positivt at det er avsatt plass til åpning mellom utfyllingsareal og nærliggende øyer.

Den samlede vurderingen av utbyggingsalternativets konsekvens for tema landskapsbilde er vurdert til **noe miljøskade (-)**.

Tabell 4-5 Sammenstilling av registrerte verdier, tiltaket sin påvirkning og konsekvens.

Delområde	Verdi	Type påvirkning	Påvirkning	Konsekvens
1. Framo Flatøy industrianlegg	Uten betydning	Arealbeslag	Ubetydelig endring	0
2. Hjelten	Middels verdi	Arealbeslag, nær- og fjernvirkning	Noe forringet	-
3. E39 – Rosslandsvegen	Noe verdi	Fjernvirkning	Ubetydelig endring	0
4. Nordre Krossvika	Middels verdi	Nær- og fjernvirkning	Noe forringet	-
5. Krossnessundet og Flatøyosen til Håøyyna	Middels verdi	Arealbeslag, nær- og fjernvirkning	Noe forringet	-
6. Fageråsen – Fosse	Middels verdi	Fjernvirkning	Noe forringet	-
7. Sunde småbåtmiljø	Noe verdi	Fjernvirkning	Ubetydelig endring	0
Landskapsbilde samlet				-

Med **noe miljøskade (-)** for tema landskapsbilde er samlet konsekvens for utbyggingsalternativet vurdert til **noe negativ (-) konsekvens** sammenliknet med referansealternativet.

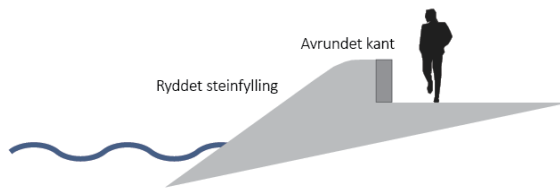
Tabell 4-6 Samlet vurdering av utbyggingsalternativets konsekvens sammenliknet med referansealternativet.

Tema	Konsekvensgrad Referansealternativet – alternativ 0	Konsekvensgrad Utbyggingsalternativet - alternativ 1
Landskapsbilde	Ubetydelig (0)	Noe miljøskade -
Samlet vurdering	Ubetydelig konsekvens (0)	Noe negativ konsekvens -

4.4 Skadereduserende tiltak i permanent fase

Tiltakets noe negative påvirkning på landskapsbildet skyldes i hovedsak størrelse på bebyggelse og utfylling og bruk av grå flater i et trangt sund. For å avbøte disse forholdene foreslås følgende skadereduserende tiltak:

- Etablere beplantning på bakkeplan og/eller deler av fasade for å dempe det grå inntrykket av bygningene og utfylling. Dette er da spesielt viktig i ytterkantene mot nord og sør for å sikre en demping av skalaen til bygningsmassen der den er mest dominerende.
- Utfyllingskanten mot sjø bør utformes som en ryddet steinfylling med en oppbygget avrundet kant øverst, for å unngå behov for gjerde/stopper mot sjøsiden. Dette vil gi et mer ryddig, maritimt preg, se Figur 4-38.

Figur 4-38 Prinsippskisse for ryddet steinfylling med avrundet kant. Ill: Multiconsult

- Lagerområder bør primært ikke plasseres mot sjøsiden. Områdene bør være innendørs eller skjermes bak bebyggelse eller beplantning.
- I åpninger som gir sikt fra boliger på Hjelten til sjøen, bør det sikres et ryddig uttrykk. Med dette menes at det bør vektlegges å gi disse arealene en god utforming samt at områdene ikke brukes til lagring.

4.5 Påvirkning samt skadereduserende tiltak i anleggsfase

På det tidspunkt konsekvensutredningen er utarbeidet er det ikke pekt på potensielle anleggsområder knyttet til alternativvurderingen (rigg, deponi og omkjøringsveg). Dette fører til en usikkerhet i vurderingen. Visuell påvirkning i anleggsfasen vil blant annet være påvirket av anleggsområdenes plassering.

Det er antatt at det ved utfylling i sjøen vil være en periode der områder med utsyn mot sjøen får større visuell påvirkning i form av deponier, uferdige fyllingsarealer og oppbevaring av store anleggsmaskiner. Utfylling i sjø kan også føre til at finkornet masse flyter utover i Flatøyosen, som i anleggsfasen kan føre til redusert opplevelseskvalitet.

Foreslåtte skadereduserende tiltak for anleggsfasen er å oppbevare anleggsmaskiner lengst unna sjøen, der de blir veldig synlig. Det samme gjelder deponiareal.

5 Referanser

Clemetsen M., L.A. Uttakleiv, I.B. Skjerdal 2011. *Verdivurdering av landskap i Hordaland fylke. Med utgangspunkt i Nasjonalt referansesystem for landskap*. Aurland Naturverkstad rapport 07-2011. 63pp.

Puschmann O. 2005. *Nasjonalt referansesystem for landskap. Beskrivelse av Norges 45 landskapsregioner*. Rapport 10/2005 NIJOS.

Statens vegvesen 2018. *Håndbok V712. Konsekvensanalyser*. Vegdirektoratet.

Nettbaserte kilder:

- Geo NGU <http://geo.ngu.no/kart/arealis/>
- Kilden <https://kilden.nibio.no/>
- Miljøstatus www.miljostatus.no
- Naturbase www.naturbase.no
- Inngrepsfri natur <http://www.miljodirektoratet.no/no/Tjenester-og-verktoy/Database/INON/>
- Natur i Norge (NIN) <http://nin.miljodirektoratet.no/>